Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Anton Miklavčič — predsednik, Jože Javornik — namestnik in člani: Marija Semen, Tine Rojina, Slavka Valjavec, Boris Pertot, Marija Krničar, Marica Kovačič, Drago Žvokelj in Ančka Rozman. Tisk: ČP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO VII. ● 26. XI. ● ŠT. 11

tekstilec

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

V škrobilnici obrata II

Ponovno - točka in njena vrednost

V zadnjem času se vedno pogosteje opaža negodovanje in zmeda zaradi vrednosti točke, ki jo posamezne ekonomske enote določijo za obračun osebnih dohodkov ob zaključku meseca. Prepričani smo, da do tega prihaja zaradi nerazumevanja sistema naše notranje delitve. Zato bomo na kratko obnovili stvari, ki so bile v našem listu že objavljene (»Tekstilec« št. 3 z dne 30. 3. 1963), obravnavali pa bomo še nove elemente in podali nove ugotovitve, ki naj pomagajo postaviti stvari okrog delitve osebnih dohodkov na svoje mesto in razčistijo zmedo, ki vlada glede tega sedaj v naših ekonomskih enotah, tako pri proizvajalcih kot tudi v organih samoupravljanja in v operativnem vodstvu.

Obnovimo si najprej pojem vrednosti točke. Vrednost točke je s količnikom izraženo razmerje med razpoložljivimi sredstvi za osebne dohodke in skupnim številom točk obračunanih v ekonomski enoti v nekem mesecu: kvota : št. točk = vrednost točke. Vrednost točke je tem večja, čim večja je kvota ali čim manjše je skupno število obračunanih točk.

Na višino kvote vemo kaj vpliva: količina proizvodnje, kvaliteta izdelkov in pa seveda asortiment izdelkov, ker cene v cenikih za osebne dohodke niso za vse artikle enake.

Skupno število točk, obračunanih v nekem mesecu v ekonomski enoti, pa je odvisno od naslednjih činiteljev: števila zaposlenih, ocenitve delovnih mest, časa prisotnih delavcev na delovnih mestih (t.j. skupno število opravljenih ur), preseganja akordov in drugih meril za učinek, števila ur, opravljenih v nočnem času (nočni dodatek) in še od nekaterih drugih činiteljev.

Vse to torej vpliva na vrednost točke in je zato popolnoma očit-

(Nadaljevanje na 3. strani)

29. NOVEMBER

29. novembra letos bo preteklo 21 let odkar so naši borci na 2. zasedanju AVNOJ v Jajcu postavili temelje današnje republike, današnje SFRJ.

Malo je državljanov, ki ne bi poznali dogodkov tega znamenitega dne, ki predstavlja tako pomemben mejnik v zgodovini naših narodov. Mnogokrat smo o teh dogodkih že pisali tudi v našem listu, pa zato ob 21. obletnici ne bi več naštevali, kdo vse je bil na tem zasedanju navzoč in kaj vse so takrat sprejeli in sklenili. V tem članku bom zato pisal bolj o pomenu naše države v mednarodnem pogledu in nekoliko tudi o praznovanju tega praznika v našem podjetju.

Vsi vemo, da je imela naša mlada republika v povojnih letih zelo težke pogoje za obstoj in razvoj, ki so deloma nastali zaradi velikega opustošenja dežele, deloma pa so jim botrovali tudi razni zunanji vplivi. Eno in drugo smo uspešno prebrodili, po zaslugi lastnega dela in pravilnega vodstva naših voditeljev. Iz leta v leto so bili uspehi večji, vedno večji, iz leta v leto je rasel tudi ugled naše države. Tako smo postali iz nekdaj neznane in nepomembne Jugoslavije država, ki v mednarodnem pogledu veliko pomeni in predstavlja, ker se zavzema za neodvisno in miroljubno politiko, ker je proti kolonializmu, ker je za takojšnjo razorožitev, za prenehanje s poskusi atomskih eksplozij, ker trdno podpira velik pomen OZN in ker zastopa stališče, da je edino OZN kompetentna, da rešuje mednarodne probleme.

(dalje na 7. strani)

Razgovor z obratovodji proizvodnih enot o oktobrskih uspehih in problemih

KAKŠNE uspehe so dosegle proizvodne enote meseca oktobra, torej po uvedbi skrajšanega del. časa — —

Vsaka sprememba v proizvodnji, še bolj pa novost prinese oziroma povzroči določene prednosti in obenem tudi težave in ovire. Da bi člani našega kolektiva vsaj delno lahko sami spoznali te razne težave in probleme in tudi prve uspehe, smo postavili vprašanja v tem smislu obratovodjem, ki so nam na vprašanja odgovorili takole:

Plemenitilnica I

Obratovodja inž. Pogačnik Mirko

1. vprašanje: **Kakšen uspeh je dosegla plemenitilnica I meseca oktobra, ko je prvič delala v skrajšanem delovnem času?**

Naša enota je količinsko naredila 102,0 odstotka v tekočih metrih in 99,2 % v kvadratnih metrih. Poleg tega smo naredili še 115 tisoč metrov uslug. Če upoštevamo usluge, potem smo plan prekoračili tako v tm kot tudi v m². Dejstvo pa je, da bi presegli plan v m² tudi brez uslug, če ne bi prišlo do velikih odstopanj od osnovnega plana pri širokih tkaninah. V plemenitilnico smo dobili meseca oktobra celo manj širokih tkanin kot jih je predvideval operativni plan.

Asortiment in njegova izpolnitev nista odvisna od nas, temveč od več faktorjev (nezadostne količine surovega blaga, ki je bil planiran, razna premetavanja artiklov, ki niso bila planirana, izpad oziroma izločitev določenega artikla in njegova nadomestitev z drugim, ki ima drugačne faze obdelave, drugačne zahteve itd.). Ob takem, komaj delno planiranem delu je seveda težko izpolnjevati asortiment po planu.

Kvaliteta je bila meseca oktobra boljša kot meseca septembra, kar je predvsem zasluga hitrih in učinkovitih ukrepov.

V celoti smo z rezultati v proizvodnji še kar zadovoljni.

2. vprašanje: **Kateri večji problemi so se pojavili v proizvodnji v preteklem mesecu, torej z ozirom na skrajšani delovni čas?**

Predvsem so prišla še bolj do izraza ozka grla, kot so: barvarna, parilniki, pralnica in sušenje. Na vseh teh strojih namreč proizvajamo v treh izmenah vse dni razen s sobote na nedeljo, ko nočne izmene ni več. Zaradi tega moramo ob sobotah proizvodnjo nekoliko zavirati, da jo popoldanska izmena vso dodela.

Prvih deset dni smo imeli kar vsi precej težav, ker se večina kadra ni znašla, ni mogla vključiti. V drugi polovici smo vendarle uspeli in skoraj nadoknadili izpad prvih dni. Dokajšnje težave smo imeli tudi z ljudmi zato, ker niso dojeli, da je treba dvigniti produktivnost, da bi izdelali v krajšem času iste količine kot prejšnje mesece, da bi tako obdržali tudi iste dohodke.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZA DAN REPUBLIKE
ISKRENO ČESTITAMO
VSEM ČLANOM KOLEKTIVA
IN OSTALIM BRALCEM TEKSTILCA
Uredniški odbor

17. novembra nas je obiskal naš predsednik TITO

17. novembra zjutraj smo zvedeli, da nas bo še istega dne obiskal predsednik Tito.

Težko je opisati naše veselje in presenečenje. Vse od ranega jutra pa do njegovega prihoda smo se pogovarjali samo o Titu, o dragem gostu. Komaj smo zdržali na delovnih mestih; nekateri nasmejani, drugi razburieni, tretji zopet ganjeni, vsi pa presrečni.

Ob 9.42 je Tito stopil na tla v našem podjetju. Po dolgih osemnajstih letih smo ga tako zopet imeli v naši sredini, nasmejanega in prijaznega.

Je Tito čutil, kako nam je drag in dobrodošel? Prepričan sem, da je, saj drugače ne bi bil Tito.

Morda smo v času obiska naredili tudi kakšno napako, vendar smo vse storili z dobrim namenom, iz srca in spoštovanja, iz ljubezni, občudovanja in zaupanja.

Peljali smo ga skozi obrate, da bi mu po kazali napredek našega podjetja, da bi mu pokazali, da smo se tudi mi vsa leta trudili biti vredni člani naše domovine, njegovega zaupanja, njegovih delovnih naporov in nesebične požrtvovalnosti za lepšo in boljšo prihodnost naših narodov.

Tito se je zanimal za vsako malenkost. Pohvalil je naš napredek in naša prizadevanja, naše delo. Sem in tja se je nasmehnil, tudi delavki za strojem, da se je za trenutek zmedla in sklonila glavo, da bi skrila solze. Res mnoge so bile od sreče ganjene do solz.

Na žalost je Tito moral naprej, v druge kolektive. Za trenutek smo postali žalostni. Mnogi smo v srcu občutili tudi delček zavisti do tistih, katerim je Tito stisnil roko.

Pridi zopet med nas, dragi Tito! Pridi kmalu! Le to Te prosimo.

Peter G.

Predsednik Tito in soproga Jovanka sta si ogledala tudi našo vzorčno sobo

IZ VSEBINE:

— Ponovno — točka in njena vrednost
— Razgovor z obratovodji proizvodnih enot o oktobrskih uspehih in problemih
— 29. november
— Predsednik Tito v našem podjetju
— Važna je pravočasna in učinkovita priprava na občne zbore
— Seminar za člane samoupravnih organov
— Vsestransko obveščanje članov kolektiva
— Na svoji letošnji konferenci je bila mladina samokritična
— Izvršitev proizvodnega plana v oktobru
— Zima prihaja
— Novoletna darila
— Sovjetska delegacija v našem podjetju
— itd.

Razgovor z obratovodji proizvodnih enot o oktobrskih uspehih in problemih

(dalje s 1. strani)

MED NAJTEŽJE PROBLEME SPADAJO NALOGE DRUGIH SLUŽB, NA KATERE SMO VEZANI. Tu gre predvsem za komercialni sektor, ki nam ne da pravočasno dispozicij niti za domači trg, še manj za izvoz. Tako smo dobili dispozicije za november šele 22. oktobra (za domači trg), za izvoz pa postopoma do 11. novembra. Razumljivo je, da nas tak odnos spravlja v res težke zagate. Po internem planu namreč moramo najkasneje 20. v mesecu začeti pripravljati in predelovati tkanine za prihodnji mesec. Lahko si predstavljate, da zato nepravočasno dospele dispozicije zahtevajo izvenplansko delo, kar postavlja na glavo ves razpored dela. Da je vse to velika ovira za količinsko in tudi za kvalitetno proizvodnjo, je jasno.

Poleg tega res težkega problema, nas je oktobra ovirala neizvršitev ukrepov, ki smo jih predlagali in kateri so bili tudi sprejeti. Tako nam niso montirali še nobene od predvidenih naprav, ki bi jih morale izdelati domače delavnice, kot so: navijalna naprava pri Peter-foulardu, odlagalna naprava pri Artos-kondenzirnem stroju itd. V belilnici nam niso naredili kislinski vod, katerega res zelo potrebujemo.

3. vprašanje: **Ali imate možnost odstraniti vse naštete ovire? Boste v prihodnje dosegli planirane količine, asortiment in kvaliteto?**

Kolikor ne bomo dobili pravočasno vseh dispozicij, je komaj računati na dober uspeh. Dispozicije bi morali dobiti najkasneje do 15. v tekočem mesecu za naslednji mesec. Le tako bomo proizvodnjo lahko dobro planirali in uspešno pripravili. Septembra smo prav zaradi te slabosti začeli zelo slabo. Nek planiran artikel smo morali dati iz proizvodnje in vključiti drugega, ki ima drugačne zahteve. Že prej sem omenil, da taki posegi postavijo vse na glavo. Zaradi takega posega so bili v začetku novembra znatno preobremenjeni sušilni stroji, tiskarski stroji pa večkrat brez dela, ker nismo vedeli (ni bilo dispozicij!), kako uporabiti surovo blago, ki je bilo v pripravi. Tudi ozko grlo v barvarni je deloma povzročilo zastoj v tiskarni. (12. novembra je bilo v tiskarni kar 5 strojev brez blaga — pripomba urednika!) Spremembe plana sredi marca so zato lahko res usodne.

Nujno je treba seveda montirati predvidene naprave.

Težave nam povzroča tudi pomanjkanje določenih standardnih barv in kemikalij. Med temi so celo take, ki jih izdeluje domača industrija, in to: soda, turško rdeče olje, metalit, sladkorni sirup itd. Vsaj te domače proizvode bi morali imeti na razpolago.

Če ne bo raznih naknadnih sprememb, bomo tako količinsko kot tudi po kvaliteti proizvodnjo še kar zadovoljivo reševali. Poudarjam pa ponovno, da so dispozicije eden nujnih pogojev.

4. vprašanje: **Kako se počutijo vaši proizvajalci? Kako je bilo z oktobrskimi dohodki?**

Ljudje so z novim sistemom zadovoljni. Omenil sem že, da so se v nove razmere že vživeli. Nezadovoljni pa so seveda tam, kjer primanjkuje tkanin, to je v tiskarni. Upravičeno se namreč boje, da ne bodo mogli doseči in preseči akordov, kar je seveda bistveno za njihove osebne dohodke. Tiskarna bi namreč lahko potiskala dokaj več, če bi imela redno na razpolago dovolj blaga. Tako smo zopet pri dispozicijah in ostalih pogojih.

Osebni dohodki so za oktober ostali isti, vendar smo vzeli nekaj iz rezerve zaradi praznikov.

Uvedli smo tudi poseben sistem koriščenja prostih soboto za tiste, ki delajo v dveh izmenah. Le-ti ob sobotah potegnejo do 17. ure, imajo pa zato prosto vsako drugo soboto. Tako potem ob sobotah uspemo dodelati vse, kar je potrebno in nujno. To velja posebno za parilnike in za pralnico. Sistem se je obnesel in proizvajalci so zadovoljni.

5. vprašanje: **Kako je kaj z nadurami?**

Če izračunamo povprečje za preteklih devet mesecev, potem znaša to povprečje na en mesec 1620 nadur, medtem ko smo jih oktobra naredili le 1350. Nadure se torej niso povečale.

6. vprašanje: **Kaj mislite torej o bodočem delu vaše enote?**

Šlo bo, če bodo ustvarjeni pogoji, ki sem jih navedel. Vsako večje spreminjanje operativnega plana bo imelo posledice, vsako zamujanje dispozicij prav tako. Ne smemo pozabiti, da imamo v plemenitilnici več ozkih grl, katera je možno omiliti le z dobrim planom proizvodnje. Če moramo plan spreminjati, gredo vsa naša prizadevanja po vodi. Če smo kot kolektiv sprejeli določene sklepe in ukrepe, potem jih moramo vsi tudi izvajati.

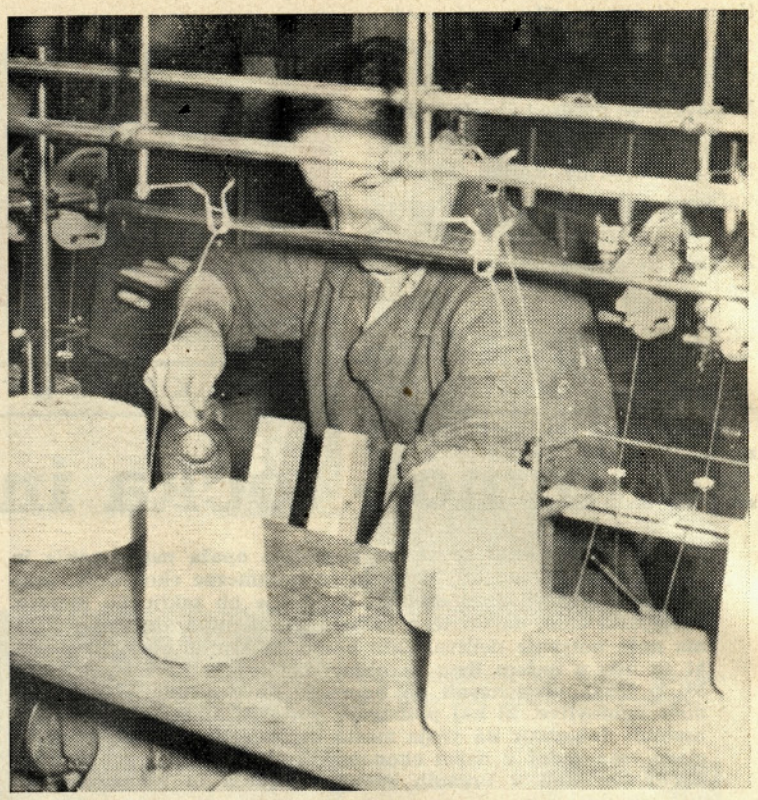

Delavka v previjalnici v obratu II

Plemenitilnica II (Obratovodja — Srečko Teran)

1. vprašanje: Kako je šlo v vaši enoti oktobra?

Podatki o količini, kvaliteti in asortimentu kažejo, da smo delali še kar dobro. Količinsko smo sicer naredili manj kot septembra, vendar je to posledica okvare na sušilnem stroju, ki je stal štiri izmene. Stroj dela v tri izmene, je skrajno izrabljen in nam bo zato delal težave tudi v prihodnje. Delati na takem stroju nepretrgano je skoraj nemogoče, ker zahteva stalna popravila. Težave nam povzroča tudi Bentelerjev pralni stroj. Le-ta ima poleg drugega tudi to slabost, da so njegove kapacitete premajhne. Vzdrževalni obrati nam vseh napak in okvar ne morejo popraviti in odstraniti nikoli dovolj hitro. Asortiment in kvaliteto pa smo oktobra ponovno izboljšali.

2. vprašanje: So se tudi pri vas pojavili kakšni problemi ob prehodu na skrajšani delovni čas?

Prav oktobra ne. Imamo pa dovolj takih problemov že od prej. Eden teh je omenjeni sušilni stroj, dalje premajhne kapacitete pralnega stroja in nemogoč položaj jiggrov. Imamo štiri, od katerih sta dva stalno v popravilu.

Resen problem pa so seveda dispozicije in res nemogoči pogoji dela zaradi slabih pogodb glede izvoznih tkanin. Blago čaka, mi pa ne moremo delati naprej, ker ne vemo niti kaj niti kako. Zaradi teh slabosti je novembrska situacija slaba. Do 11. novembra smo okoli 100 tisoč metrov pod planom. V bodoče je treba izvozne pogodbe res precizno sestaviti. Vsebovati morajo vse elemente, ne pa le količine in roke.

Če k tem problemom dodam še to, da ne dobimo pravočasno raznega pomožnega materiala, potem je razumljivo, da bodočnost ni preveč rožnata. Za november lahko kar rečem, da količinskega plana ne bomo dosegli. Vrednostno ga verjetno bomo.

3. vprašanje: Kako je z vašimi ljudmi?

Proizvajalci so zadovoljni s prostimi sobotami. Dohodki so bili oktobra za tisoč din (v povprečju) nižji kot prej.

4. vprašanje: Kaj torej menite o bodoči situaciji?

Če ne bomo uspeli odpraviti slabosti okrog izvoznih pogodb, bo slabo. Dispozicije moramo dobiti do predvidenega roka! Stroje je treba popraviti! Nabavni službi je treba nuditi vso pomoč, da bo lahko zagotovila tisto, kar potrebujemo! Vsako spremembo, ki povzroča spreminjanje operativnega plana sredi meseca, je treba dobro proučiti, predno jo izvedemo. Brez resne proučitve vseh problemov in slabosti, brez resnih protiukrepov, bo šlo težko uspešno naprej.

Predilnica I (Obratovodja — Marjan Strniša)

1. vprašanje: **Kakšen uspeh je dosegla predilnica I meseca oktobra?**

Podatki o izvršitvi osnovnega plana kažejo, da smo plan presegli tako v ef. kg kot tudi v bb. kg. Glede izvrševanja plana asortimenta pa lahko rečem le to, da zavisi to izvrševanje od potreb tkalnice, ker se moramo tem potrebam oziroma zahtevam prilagoditi.

S kvaliteto preje nismo povsem zadovoljni. Kvaliteta ne odgovarja, ker ne dobimo bombaža po planiranih in zahtevanih normativih. Zaradi raznih vrst bombaža imamo stalno tudi različne mešanice, kar po eni strani prekomerno obremenjuje strokovni kader, pač zaradi različnih specifičnosti posameznih mešanic. Enostavno nismo v stanju, da bi določili vse faktorje neke mešanice za kvalitetno proizvodnjo, ker, ko te vsaj do neke mere poznamo, te mešanice zmanjka in že smo zopet na začetku. Namesto, da bi se ves strokovni kader lahko posvetil v največji meri dobri kvaliteti preje, mora reševati vrsto dodatnih problemov, kot sem že omenil, prav zaradi slabega bombaža. Če k temu problemu, ki zelo negativno vpliva na kvaliteto preje, dodamo še razne zamenjave proizvajalcev, ki jih moramo večkrat odrediti zaradi visokega bolniškega staleža (oktobra 8 %), če dodamo dalje še nedelovanje klima naprav, potem se res ne moremo čuditi, če je preja slabša, kot bi jo v ustreznih delovnih pogojih lahko proizvajali.

Razume se, da so proizvajalci pridni in vestni (za novo zaposlene to ne drži vedno!), da pa kljub vsem naporom teh problemov ne bomo uspeli odpraviti, dokler ne bo bombaž tak, kot bi moral biti, dokler ne bomo dobili razne kakovosti bombaža takrat, kot smo ga planirali. Trenutno na primer, koristimo boljši bombaž za prejo, ki bi bila lahko iz slabšega bombaža. Kje je tu ekonomičnost proizvodnje?

2. vprašanje: **Kateri večji problemi so se pojavili s prehodom na skrajšani delovni čas?**

Omenil sem že visok boln. stalež meseca oktobra, vendar le-ta ni bil posledica skrajšanega delovnega časa. Problem pa smo imeli v čistilnici, ki še ni urejena. Zaradi pomanjkanja čistilnih kapacitet moramo delati tudi v nočni izmeni od sobote na nedeljo in v nedeljo v dopoldanski izmeni. Problem je tudi ogrevanje prostorov, k ga smemo koristiti samo v nočni izmeni. Čez dan se potem prostori shladijo in že je posledica — težja proizvodnja v predpredilnici.

3. vprašanje: **Kako se počutijo proizvajalci? Kakšne osebne dohodke ste imeli oktobra?**

Proizvajalci se drugače počutijo dobro, saj jim prosta sobota veliko odvrne, niso pa zadovoljni, če jih prestavljamo s stalnega delovnega mesta na drugo delovno mesto, kar je tudi razumljivo, vendar je to edini izhod, če hočemo obdržati količinsko proizvodnjo in seveda iste osebne dohodke. Poudariti moram, da je večina proizvajalcev že spoznala, da je treba delati vestno in z razumevanjem, saj je zato naš oktobrski uspeh tudi dober. Da so ostali osebni dohodki isti, je torej delno njihova zasluga, delno pa je to zasluga takšne organizacije proizvodnje, ki omogoča polno izkoriščanje kapacitet.

4. vprašanje: **Kako mislite odstraniti probleme, ki jih trenutno še imate?**

Sami tu ne moremo veliko storiti. Predvšem je treba takoj urediti klima naprave, urediti je treba pritličje čistilnice in postaviti dvigalo. Nekako bi morali najti tudi nek način ustreznejše nabave bombaža in več pozornosti bi morali posvetiti izbiri nove delovne sile.

5. vprašanje: **Izgledi v novembru?**

Upamo, da bo šlo.

Tkalnica II - obratovodja - Milan Slokan

Dosegli ste v oktobru 92,9% v tekočih metrih in 90,7 % v votkih, kar je manj kot prejšnji mesec.

1. vprašanje: Je ta rezultat posledica skrajšanega delovnega časa?

Je. Že pred prehodom na skrajšani delovni čas smo povedali, da v tkalnici II ob sedanjih pogojih ne bomo uspeli proste sobote nadoknaditi. Že takrat smo predvideli, da bo v takih pogojih in pri krajšem delovnem času proizvodnja padla za okoli 5 %.

Naša enota ima že dalj časa težave zaradi pomanjkanja delovne sile, ki povzroča pomanjkanje osnovnih valjev; pomanjkanje preje pa je tudi stalni problem. Pognali smo sicer navijalnico v tri izmene in na 48 ur v tednu s tem, da ljudem, ki jih tako prikrajšamo za proste sobote, plačamo več.

2. vprašanje: Ste imeli oktobra še kakšne druge probleme:

Težave so bile predvsem zaradi pomanjkanja delovne sile. Bremeni nas tudi veliko število vzorcev, ki jih moramo narediti, ker gre izdelava teh vzorcev na račun redne proizvodnje.

Dokajšnje težave smo imeli oktobra zaradi razporeditve ljudi, ki delajo v dveh in treh izmenah, da so lahko koristili proste sobote. To delo je zahtevno, saj je evidenca večja in težja.

Morda bi povedal, da sicer dnevne plane dosegamo 99,9 odstotno, da pa nas prej našteti problemi določene dni tako zavrejo, da je naš mesečni uspeh znatno nižji.

3. vprašanje: Kako bo novembra?

Spet je občutno pomanjkanje preje. Preja je tudi slaba, na primer petdesetka — kardirana je sploh zanič.

Novembra bo problem pri menjavi plana za prehod na leto 1965. Plan za to leto predvideva na mnogih avtomatih 100 odstotno barvano prejo, kar bo težko za nas in tudi za apreturo. Tudi prehod z revolverskih statev na avtomate pri določenih artiklih bo zahteven in težak.

4. vprašanje: Kako delajo in mislijo vaši proizvajalci? Kakšni so bili dohodki?

Ljudje so zadovoljni. Dohodki so bili isti, ker smo imeli boljši asortiment tkanin.

Reči moram, da so pridni. Kovo statve kažejo izkoristek tudi do

(dalje na 3. strani)

Predilnica II - obratovodja - Stojan Pečnik

1. vprašanje: Ste z uspehi vaše enote meseca oktobra zadovoljni?

Moram reči, da sem z delom svojih ljudi zadovoljen. Naredili smo vse, kar se je narediti dalo. Čeprav smo zmanjšali število zastojev na minimum pa plana v baznih kilogramih nismo uspeli izvršiti. Odvzeti čas zaradi prostih sobot ne moremo nadoknaditi, čeprav delamo brez odmora.

2. vprašanje: Ali obstoja kakšna možnost, da plan le dosežete, kljub skrajšanemu delovnemu času?

Seveda je ta možnost. Predvsem odgovarjajoča kvaliteta bombaža, ki bi dopuščala prehod na širši front posluževanja. Popraviti bi bilo treba klima naprave, ki niso v redu. Za primer bom navedel tole: V eni bali makedonskega bombaža, ki ga uporabljamo za velveton, smo imeli kar tri različne barve bombaža. Kako naj potem človek iz tega naredi dobro in kvalitetno prejo?

3. vprašanje: In dohodki proizvajalcev? Njihovo počutje v novem sistemu?

Ljudje se počutijo dobro. Zadovoljne so posebej žene, ki delajo v tri izmene. Prosta sobota jim veliko odvrne.

Osebni dohodki so ostali isti, vendar smo za oktober morali vzeti 500 tisoč dinarjev iz rezerve.

4. vprašanje: Kaj torej predlagate?

Predvsem želim kvalitetetnejši bombaž. Urediti bo treba tudi tirnice za zračne sesalce na štirih novih strojih, na katere že dolgo čakamo. Mikalnike bo treba rekonstruirati na železne garniture. Da so flajerji in raztezalke izrabljeni in potrebni rekonstrukcije pa je že tako jasno in tudi predvideno.

Mimogrede mi je tov. Pečnik pokazal tudi izsledke Inštituta iz Ljubljane, v katerih je diagram o izkoriščenosti predilnic. Predilnica iz obrata II se nahaja na najvišjem mestu. V poročilu jo ta inštitut uvršča v evropsko povprečje.

Bombaž je torej tisti najvažnejši faktor, ki tu lahko pomaga. Ali bomo uspeli to vprašanje vsaj v prihodnje zadovoljivo rešiti?

Ponovno - točka in njena vrednost

(dalje s 1. strani)

no, da vsi ti elementi ne morejo biti izenačeni v vseh EE in da torej vrednost točke ne more biti primerljiva med ekonomskimi enotami.

Glede pogojev za doseganje sredstev so ekonomske enote med seboj do neke mere izenačene, ker nad merili za obračun sredstev bedijo centralni samoupravni organi, ki v primeru neskladanja ali nesorazmerja posredujejo (n.pr. spremembe cenikov v mesecu juliju za plemenitilnico I in predilnico I). V tem pogledu torej ni vzroka za neprimerljivost vrednosti točke med ekonomskimi enotami.

Toliko več pa je vzrokov za razhajanje pri skupnem številu obračunanih točk.

1. Ocenitve delovnih mest niso povsem usklajene med posameznimi obrati in najbrž nikoli ne bodo.

2. Preseganje akordov je v posameznih obratih zelo različno (zaradi različnih osnov in tudi zaradi različnih dosežkov) in predstavlja enega glavnih vzrokov za neprimerljivost vrednosti točke v EE. Primerjava povprečnega preseganja akordov v devetih mesecih letošnjega leta med ekonomskimi enotami nudi n.pr. tole sliko:

	%
predilnica I	113,4
predilnica II	112,8
tkalnica I	115,4
tkalnica II	111,0
plemenitilnica I	121,9
plemenitilnica II	116,4
gravura	145,8

3. Nočni dodatek je sicer upoštevan v cenikih tistih obratov, ki delajo v treh izmenah, vendar pa nastajajo precejšnje razlike v višini obračunanega dodatka med letnimi in ostalimi meseci v isti EE.

4. Velike spremembe so nastale v odnosih med obračunanimi sredstvi in obračunanimi točkami z zadnjimi spremembami ocenitev delovnih mest, ko smo vse ocenitve povišali najprej za 10 točk, nato pa še za 6 točk. S tem je postala vrednost točke neprimerljiva celo v isti ekonomski enoti med posameznimi meseci letošnjega leta.

Za ilustracijo navajamo nekaj najznačilnejših razhajanj med stvarnimi osebnimi dohodki in vrednostjo točke v posameznih ekonomskih enotah, ki so nastopila z zadnjimi spremembami ocenitev:

Ekonomska enota	OD na 208 ur		vrednost točke	
	julij	avgust	julij	avgust
Predilnica I	36.856	38.756	1,78	1,78
predilnica II	38.727	40.004	1,72	1,68
tkalnica II	35.194	37.027	1,54	1,51
itd.				

Iz teh primerov vidimo, da so osebni dohodki po spremembah pri isti ali celo nižji vrednosti točke povsod višji kot pred spremembami, vendar zopet ne v vseh EE enako. Z drugimi besedami, vrednost točke je po zadnjih spremembah še manj primerljiva med ekonomskimi enotami kot doslej. Opozorimo lahko tudi, da bo prišlo v tem pogledu še do novih razlik z mesecem oktobrom zaradi posebnega obračunavanja točk za proste dneve.

S temi podatki in dejstvi smo, upamo, dovolj jasno pokazali, da se vrednosti točke ne moremo in ne smemo posluževati niti za primerjavo osebnih dohodkov med ekonomskimi enotami niti pri določanju sredstev, ki naj se ob mesecu namenijo za izplačilo v ekonomski enoti.

Na kaj pa naj se torej opirajo samoupravni organi v ekonomski enoti pri vodenju politike notranje delitve sredstev za osebne dohodke, zlasti pa pri določanju višine vsakomesečnih izplačil?

Kakršnakoli primerjava neke ekonomske enote z drugimi EE ali po domače »ugibanje«, koliko bodo »delili« drugod, je po našem mnenju povsem odveč, nepotrebno in celo škodljivo. Tudi sami dogovori v tem pogledu med sosorodnimi enotami se nam zde deplasirani. Kar pa se tiče odločitve glede višine izplačil v ekonomski enoti v nekem mesecu pa mislimo, da je dobro, če si prikličemo v spomin splošna načela o nagrajevanju članov ekonomske enote po kolektivne učinku. Osebni dohodki članov ekonomske enote naj bodo tem večji, čim večji so delovni uspehi posameznika in proizvodni uspehi ekonomske enote. Na to načelo ne bi smeli nikoli pozabiti. Organi, ki o tem odločajo, bi morali ta uspeh budno zasledovati in s svojimi odločitvami še potencirati razlike v doseženih uspehih od meseca do meseca ne pa voditi »izravnalne politike«, t.j. v nekem »slabem« mesecu deliti več kot je bilo doseženo, »dober mesec« pa izenačiti s povprečnim itd. S takimi posegi popolnoma izmaličimo načelo stimuliranja dobrega dela in nagrajevanje prav kmalu izgubi vsak stik z dejanskimi uspehi. Upam trditi, da se nam v zadnjih časih dogaja prav to.

Da se nam to ne bo več dogajalo, moramo imeti jasne pojme o rezervi, ki jo ekonomske enote ustvarjajo in rabijo tekom leta. Ta rezerva je predvsem namenjena za normalno izplačevanje osebnih dohodkov v času dopustov, t. j. za kritje primanjkljaja med doseženimi in izplačanimi sredstvi v mesecih juliju in avgustu, le izjemoma in v manjši meri pa za izravnavanje razlik, ki nastopajo med ostalimi meseci zaradi praznikov ali drugih vzrokov. Nikakor pa je po našem mnenju ne bi smeli uporabljati za izravnavanje med uspešnimi in neuspešnimi meseci, ker s tem jemljemo vsemu sistemu prav tisto, zaradi česar smo ga uvedli — to je stimuliranje proizvajalcev v ekonomski enoti. Pri tem mislim, da je še zlasti napačno upoštevati pri delitvi take zunanje elemente, kot so »ozimnica«, »Novo leto«, »Prvi maj« in podobno.

Za orientacijo v pogledu višine potrebne rezerve, ki jo mora ekonomska enota ustvariti do začetka letnih dopustov, t. j. do julija prihodnjega leta nam mora služiti po eni strani natančno predviden plan obratovanja v poletnih mesecih (kolektivni dopust, izmenski dopusti ali delni dopusti, po drugi strani pa podatki iz pretekle sezone, kolikšna je bila razlika med izplačanimi in doseženimi sredstvi v mesecih juliju in avgustu. Ta razlika, razdeljena na deset enakih delov (deset mesecev neokrnjene proizvodnje) in primerjava s povprečnimi mesečnimi doseženimi sredstvi izpred dopustov (torej oktober 63 — junij 1964) nam pokaže približen odstotek potrebnih vlaganj od vsakomesečnih doseženih sredstev, če naj spravimo vso rezervo skupaj do junija prihodnjega leta. Ker pa je položaj v posameznih enotah glede sedanje rezerve zelo različen in ker sta od dopustov minila že dva meseca, je treba sedanje stanje upoštevati pri izračunu potrebne rezerve s tem, da od ugotovljene potrebne celotne rezerve odštejemo že vložena sredstva in novi znesek razdelimo na ustrezno število mesecev, ki še ostanejo do junija prihodnjega leta.

V naslednjem navajamo nekaj tovrstnih podatkov za posamezne enote (v brutto zneskih in v tisočih din)

a	b	c	d
Predilnica I	9.913	6,5	9,5
Predilnica II	1.955	2,0	1,0
Tkalnica I	23.824	5,5	8,5
Tkalnica II	7.172	2,5	3,0
Plemenitilnica I	12.180	5,5	6,0
Plemenitilnica II	2,785	4,0	2,0
Gravura	550	2,0	1,0
Termocentrala	1.325	5,0	6,0
Vzdrževalni obrati	6.706	4,5	6,5
Splošna uprava	8.382	4,5	6,5

a = ekonomska enota

b = ugotovljena razlika med izplačanimi in doseženimi sredstvi v juliju in avgustu 1964

c = % potrebne rezerve skozi 10 mesecev od 10-mesečnih dohodkov pred dopusti

d = % potrebne rezerve po dejanskem stanju ob koncu septembra za prihodnjih 9 mesecev.

Z mesecem oktobrom, za katerega še nimamo podatkov o vloženi rezervi, je stanje seveda zopet drugačno, vendar ostane način izračuna potrebnih mesečnih vlaganj enak.

Za grobo oceno proizvodnih uspehov ekonomske enote v nekem mesecu po našem mnenju zadostuje dokaj preprost podatek in sicer, koliko od doseženih sredstev odpade na enega zaposlenega na delu dnevno

$$\frac{\text{dos. kvota}}{\text{del. dni zap. na delu}}$$

Če ta podatek primerjamo z istim podatkom iz prejšnjega meseca lahko takoj vidimo, ali smo bili bolj uspešni ali manj uspešni kot prejšnji mesec in temu primerno po izločitvi sredstev za rezervo tudi določimo višino izplačil za dotični mesec.

Poleg upoštevanja razpoložljivih sred., ki nam ga omogoča nakazan izračun potrebne rezerve pa moramo pri vsakomesečni delitvi sred. za osebne dohodke še zlasti upoštevati dosežene proizvodne uspehe.

Smatramo, da bi samoupravni organi v EE morali imeti na razpolago te podatke, ko odločajo o višini izplačil v določenem mesecu, da bi tako mogli pravilno oceniti dejansko stanje glede razpoložljivih sredstev in določali višino izplačil po dejanskih uspehih ekonomske enote v dotičnem mesecu. Tako bi se izognili takim pojavom, da osebni dohodki poskočijo v enem mesecu tudi za 3.000 din na zaposlenega brez odgovarjajočega povečanja proizvodnih rezultatov, nato pa zopet padejo za prav toliko, čeprav proizvodni rezultati morda niso nič slabši kot v predhodnem mesecu.

Le na osnovi dokumentirane analize vsakokratnega stanja razpoložljivih sredstev in doseženih proizvodnih uspehov v ekonomski enoti in s sklepi temelječimi na takih analizah bomo ohranili (ali bolje — vrnili) našemu sistemu nagrajevanja njegovo najvažnejšo značilnost — stimuliranje proizvajalcev, da bodo dobili za boljše delo boljše osebne dohodke.

A. Miklavčič

Razgovor z obratovodji proizvodnih enot o oktobrskih uspehih in problemih

Tkalnica I (Obratovodja — Viktor Kompare)

1. vprašanje: **Kako je šlo oktobra v vaši enoti?**

Podatek 98,6 odstotka izvršitve v tm v oktobru ni merodajen. Mi smo plan v tm izvršili 100,1 %. Napaka je nastala pri izračunu zato, ker je bil plan postavljen (poleg drugih artiklov) tudi na artikel 763, torej na rezano blago, kjer da vsak tekoči meter za izračun 2 metra. Namesto tega artikla pa smo delali artikel 95 za izvoz. Če se pri izračunu naredi popravek, smo plan izvršili 100,1%.

Izpolnjevanje asortimenta je nekako isto, kolikor seveda ne pride do sprememb zaradi rekonstrukcije.

Kvaliteto pa smo spet poboljšali.

2. vprašanje: **Kateri večji problemi so se pojavili oktobra, ko ste začeli delati v skrajšanem delovnem času?**

S prehodom na skrajšani delovni čas se nam je še stisnilo grlo v pripravi, in sicer v navijalnici. Zaradi premajhnih kapacitet križno navijalnih strojev za osnovo, nam je resno začelo primanjkovati osnovnih valjev, kar že povzroča zastoje.

Problem, ki traja že več mesecev pa je nepravočasna nabava utenzilij in rezervnih delov, zlasti za kovo avtomate. Od utenzilij nam manjkajo predvsem trde cevke za avtomate. Lahko vam rečem, da se delavci skoraj stepejo za navitke, ki pridejo iz predilnice.

Oktobra smo imeli tudi resen problem zaradi nekvalitetnih listovk. Pokvarilo se jih je kar 170. Vseh rezervnih delov še danes nismo dobili. Ta problem je povzročil velike zastoje, negativno pa je vplival tudi na kvaliteto. Lahko si predstavljate, da taki problemi prekomerno bremene mojstre, ki zanje porabijo tisti čas, ki bi ga drugače lahko porabili za tekoča popravila na strojih. Boleče za našo proizvodnijo je tudi spreminjanje operativnega plana sredi meseca. Oktobra smo tako morali narediti neplanirane spremembe kar na 200 statvah.

3. vprašanje: **Kako mislite odpraviti vse te probleme?**

Pomanjkanje osnovnih valjev bomo skušali rešiti z nadurnim delom v prostih sobotah. Sami lahko presodite, kako težko situacijo imamo sedaj. Na razpolago imamo v rezervi le 140 valjev, morali pa bi jih imeti od 250 do 300, če naj zadovoljimo zahtevanemu asortimentu oziroma vsem artiklom, ki jih imamo po operativnem planu v proizvodnji vsak mesec od 40 pa do 45.

Na pravočasno in pravilno nabavo utenzilij in rezervnih delov ne moremo vplivati, vendar bo morala nabava to zadevo urediti. Zakaj se v pogodbah dobavitelje ne veže na penale?

Problem pomanjkanja valjev bo rešen, ko bomo dobili 2 križno navijalna stroja za osnovo.

Prej sem pozabil omeniti še en problem, ki se je pojavil, namreč delno pomanjkanje preje. Le-ta je zadnje čase zopet neenakomerna in nopkava. Trenutno imamo velike težave z mikano Nm 50. Nujno je treba urediti klima naprave tam, kjer ne delajo ali jih še ni.

4. vprašanje: **Kaj pa osebni dohodki?**

Oktobra smo izplačali višje kot septembra, kar gre na račun boljše kvalitete. Problem pa bo meseca novembra, ko je manj delovnih dni, poleg tega pa bomo morali določen del dati tudi za plačilo nadurnega dela v pripravi oziroma v navijalnici. Ne vem, kako bomo prišli skozi. Enota ima dovolj zaposlenih — številčno — slabše pa je s kvaliteto dela novozaposlenih.

5. vprašanje: **Predlagate še kakšne ukrepe?**

Poleg prej naštetih moram predvsem povedati, da imamo večje zastoje, ker nam vzdrževalni obrati ne zmorejo vseh napak hitro popraviti. So pač preobremenjeni, poleg tega pa jim še posebno manjka ključavničarjev in strugarjev. Zaradi tega včasih stoje statve tudi dva in več dni, kar zopet povzroča izpad proizvodnje. Kapacitete te enote bo zato treba nujno povečati.

6. vprašanje: **Kako izgleda situacija novembra?**

Nič preveč rožnato. Količinski plan bomo le težko izvršili 100 %, pač zaradi omenjenega ozkega grla. Skrbe nas tudi osebni dohodki, ki bodo obvezno nižji. Če bomo zopet primorani izvesti razne nepredvidene spremembe, pa tudi plana ne bomo izvršili.

— — —

ODGOVORI OBRATOVODIJ PROIZVODNIH ENOT TOREJ DOVOLJ JASNO GOVORE O ŠTEVILNIH OBJEKTIVNIH IN SUBJEKTIVNIH OVIRAH IN NAPAKAH, KI RESNO GROZE BODOČI PROIZVODNJI. PRED ODGOVORNE STROKOVNE SLUŽBE SE ZATO POSTAVLJA RESNA IN ODGOVORNA NALOGA: TAKOJ JE TREBA ODPRAVITI VSE SUBJEKTIVNE OVIRE, SLABOSTI IN NAPAKE, BREZ ODVEČNE SENTIMENTALNOSTI, BREZ POPUŠČANJA. RESNO PA JE TREBA TUDI PROUČITI VSE MOŽNOSTI, DA SE S PRAVILNO POLITIKO INVESTIRANJA ČIMPREJ ODSTRANI TUDI OBJEKTIVNE OVIRE.

Urednik

Tkalnica II

(dalje z 2. strani)

85 %, predvsem v tkalnici III in IV je uspeh lep.

5. vprašanje: Kaj vas posebno skrbi v bodoče?

Razne večje spremembe v proizvodnji, predvsem velike menjave, novi artikli in vprašanje delovne sile. Le-to dobimo redko takšno, kot jo želimo in potrebujemo. Če bo preja boljša in primerna za avtomate, potem bi lahko prešli na več statveni sistem, kar bi nam le omogočilo izvršiti plan oziroma se približati številki 100. Sem in tja je preja taka, pa se to takoj pokaže na uspehu. Ob sedanji preji pa ne moremo povečati niti obratov niti število statev na zaposlenega, ker bi imeli preveč pretegov.

V trenutni situaciji je edina rešitev vsaj boljša kvaliteta, ker samo ta lahko zagotovi iste dohodke.

6. vprašanje: V pripravah na skrajšani delovni čas ste predlagali tudi izvršitev določenih ukrepov. Ali so izvršeni?

Še niso. Predvsem bi morali urediti razsvetljavo v tkalnici V in klima naprave v tkalnici II in V. Potrebna je tudi ureditev ventilacije v škrobilnici, kuhalne naprave, ki je trenutno samo zasilno urejena in podobno.

TUDI TKALNICA IMA TOREJ RESEN PROBLEM ŽE OKROG KOLIČINSKE IZPOLNITVE PLANA. BOLJŠA PREJA BI SICER POMAGALA, VENDAR JE NE BO MOGLA PROIZVAJATI PREDILNICA, DOKLER NE DOBI USTREZNEGA BOMBAŽA. TUDI NOVA DELOVNA SILA JE PROBLEMATIČNA.

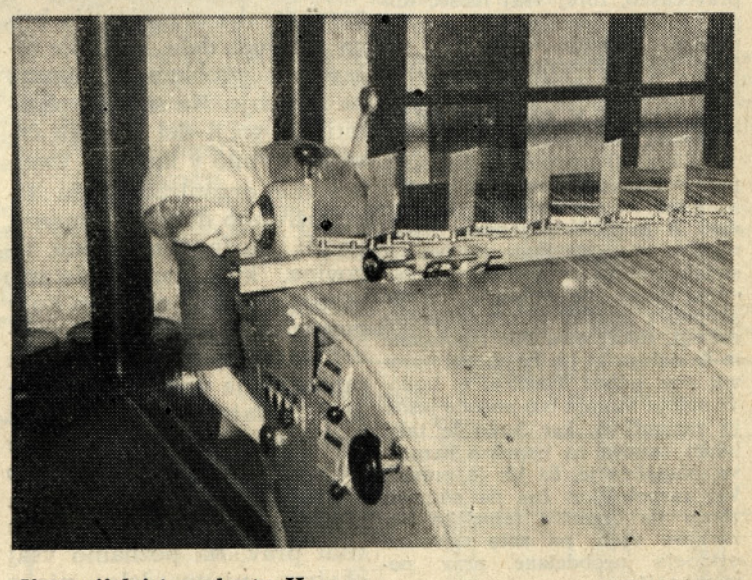

V previjalnici v obratu II

Pred občnimi zbori sindikalnih podružnic

Važna je pravočasna in učinkovita priprava !

Decembra bodo občni zbori sindikalnih podružnic po ekonomskih enotah.

Kot član sindikalne organizacije bi rad opozoril njeno vodstvo na nekatere naloge, ki bi jih organizacija in podružnice morale izvesti v času priprav in na samih občnih zborih.

Naloge delegatov na občnih zborih so predvsem tele:

1. Pregled in ocenitev dela izvršnih odborov (IO v nadaljevanju) in njihovih članov v preteklem obdobju
2. Določitev programa za bodoče obdobje
3. Izvolitev novih članov v IO in v tovarniški odbor.

Če so priprave za tak občni zborn načrtne in delo večine članov enote, potem je učinkovit in koristen tudi občni zbor. Dobre analize o delu v preteklem obdobju namreč zelo pozitivno vplivajo na boljše in uspešnejše delo v prihodnje, skrben in preudaren izbor novih članov IO pa je zopet pogoj za prihodnje uspešno delo organizacije.

Razumljivo je zato, da vseh teh nalog ni možno dobro opraviti na samem občnem zboru, temveč zahtevajo te naloge daljše priprave (predhodne posvete, analize in izdelavo predlogov), seveda vseh članov IO in ostalih članov organizacije. Učinek je še večji, če v takih pripravah sodelujejo tudi člani drugih organizacij, na primer člani ZK, člani mladine in člani samoupravnih organov.

Doslej te priprave niso bile vedno najboljše, ker so navadno visele na ramah poedincev, torej predsednikov IO sindikalnih podružnic. Le-ti so se sicer trudili, da bi občni zbori dali željene rezultate, vendar se jim je ta želja le redko uresničila. BREZ SODELOVANJA VSEH ČLANOV IO JE USPEH SKORAJ NEMOGOČ! TO JE DEJSTVO, KI GA JE TREBA UPOŠTEVATI! Nič namreč podružnica in njeni člani ne pridobijo na občnem zboru, če poslušajo deset ali dvajset strani suhoparnega poročila predsednika, v katerem je kilometre številk in mnogo splošnih ugotovitev. Tudi razprava na osnovi takšnega poročila ne more biti plodna. Še manj učinkovito je potem naknadno (po občnem zboru) sprejemanje zaključkov in smernic. Tudi volitve novih članov IO so slabe, če so predlog sestavili le trje ali štirje, brez predhodnega razgovora s kandidati in brez njihovega pristanka. VOLITVE BI MORALE BITI VEČ KOT ZGOLJ TO, DA SE IZVOLI ODGOVARJAJOČE ŠTEVILO ODBORNIKOV, KI POZNEJE PREDSTAVLJAJO — VSAJ VEČINA — ZGOLJ ŠTEVILKO. PRVENSTVENO SE JE TREBA S KANDIDATI PREDHODNO POGOVORITI IN PREDLAGATI LE TISTE, KI KANDIDATURO SPREJMEJO PROSTOVOLJNO, RESNO IN Z ODGOVORNOSTJO. Le od takih ljudi pozneje lahko pričakujemo in zahtevamo vestno in koristno delo oziroma sodelovanje.

KAKŠNE NAJ TOREJ BODO PRIPRAVE?

S pripravami je treba začeti pravočasno, torej vsaj mesec dni pred občnim zborom. V pripravah morajo aktivno sodelovati vsi člani IO, pomagajo pa naj tudi člani ostalih organizacij.

IN KAJ JE V ČASU PRIPRAV TREBA NAREDITI?

1. Člani IO morajo — skupno s predsednikom — sestaviti kratko in konkretno poročilo o svojem delu. V poročilu naj bodo zajeti: uspehi in opravljene naloge v smislu zaključkov prejšnjega občnega zbora, neizpolnjene naloge skupno z jasnimi in utemeljenimi razlogi, zakaj niso bile izpolnjene in še naloge ki jih bo moral opraviti novi odbor. Posebno te bodoče naloge morajo biti podane jasno in razumljivo, ker bodo le take lahko osnova za uspešno razpravo. Napačno je, če jih je preveč, ker razpoložljivi čas na občnem zboru ne dopušča temeljite obravnave vseh, pa zato navadno ostanejo neobdelane prav pomembnejše.

2. Že prej sem omenil, da je treba kandidate za novi IO res vsestransko proučiti in pridobiti za delo. Prav bi bilo, da v teh pripravah sodelujejo tudi člani podružnice z nasveti in predlogi, ker je poznejše delo člana IO v mnogočem odvisno prav od mnenja, ki ga imajo o njem sodelavci. Zelo resno vprašanje je tudi kandidatura žena. Zgolj dejstvo, da imamo v našem podjetju 65 % žena, še ni zadosten razlog za njihovo kandidaturo. Takšno mišljenje se nam je že večkrat maščevalo. S tem seveda ne mislim reči, da so žene manj sposobne kot moški, manj pridne in vestne. Prepričan sem celo o nasprotnem. Če se kljub temu niso izkazale v tem ali onem organu, je predvsem krivda tistih, ki so jih morda enostavno prisilili, da so kandidaturo sprejele.

Tu so torej posledice nezadostne priprave na volitve. Vsaka žena namreč ne utegne delati v organizaciji, ker ji delo v družini vzame ves prosti čas. Vsiljena funkcija se zato nikoli ne bo obnesla. Vse tisto okrog kandidature torej še posebno strogo velja za žene. Bi pa tu poudaril tole: DEJSTVO JE, DA MORAJO BITI V VSEH ORGANIH TUDI ŽENE, KER ONE BOLJE POZNAJO PROBLEME IN TEŽAVE ŽENA KOT MOŠKI, KER SO ZATO TUDI MOČNEJŠE V BOJU ZA ODSTRANITEV NAPAK IN SLABOSTI V TEM SMISLU. VSE TO PA DRŽI LE, ČE JE TAKA ŽENA PRIPRAVLJENA RESNO DELATI IN POMAGATI. Izbor kandidatk za IO naj bo zato res na prostovoljni osnovi.

3. Večkrat sem že omenil, da je slabo, če občni zbor določi posebno komisijo, ki naj na osnovi referatov in razprave sprejme zaključke in smernice. Takšno — naknadno sprejemanje zaključkov ima dve slabosti: prvič ostanejo tako sprejeti zaključki znani le ozkemu krogu članov (IO), drugič pa jih komisija pogosto oblikuje po svoje, kar dostikrat pripelje diskutante na občnem zboru do spoznanja, da sicer lahko svetujejo in predlagajo eno, sprejme pa se povsem drugo.

Program bodočega dela naj zato sprejmejo prav člani na občnem zboru. V času priprav bi se člani IO morali pogovoriti z ostalimi člani podružnice o vseh nalogah, ki jih bo treba v bodoče opraviti, da bi se razmere izboljšale. Te naloge naj bi bile zajete v predlogih, o katerih bi razpravljali člani na zboru. Skupno z dodatnimi predlogi in spremembami bi potem predstavljale bodoči program. Vsako naknadno spreminjanje in sprejemanje pa bi moralo odpasti.

IN ŠE ZAKLJUČEK

V teh pripravah in na samih občnih zborih je treba doseči masovno sodelovanje in ne le masovno udeležbo. Priprave naj potekajo enostavno in domače, občni zbor pa po dobro pripravljenem programu, ki ne sme dovoliti raznih »flanc« in stranskih skokov.

IO naj takoj izdelajo tudi napotke za delo v času priprav. Ti napotki naj vsebujejo:

— o katerih zadevah in momentih se je treba z ljudmi pogovoriti in o katerih je treba dobiti podatke (odnosi, disciplina, zapostavljanje podrejenih, socialni problemi, produktivnot, kvaliteta, osebni dohodki, osebni problemi itd.).

— Kako bo potekal izbor kandidatov.

— O čem bo prvenstveno govora na občnem zboru.

— Kaj ne spada na občni zbor.

— Kaj predlagajo IO za program bodočega dela sindikalne podružnice.

Vse naj bo jasno in konkretno podano. Razume se, da je treba tudi te razgovore v jedrnati obliki iznesti na občnem zboru.

Da je tovarniško glasilo v tej akciji lahko v veliko pomoč, ne bi obširneje poudarjal.

Vse to je sicer mnenje enega izmed 3300 članov sindikalne organizacije, vendar sem prepričan, da imate takšno mnenje tudi mnogi drugi. Če je tako, potem bo prav, če bi ga vodstvo naše organizacije tudi upoštevalo.

P. G.

Seminar za člane samoupravnih organov

Delavska univerza vključuje v svoj vsakoletni program izobraževanja tudi družbeno-politično izobraževanje, ki je za naš nadaljnji družbeno-politični in gospodarski razvoj nujno potrebno. V ta namen organizira vsakoletne politične šole za družbeno-politične organizacije in seminarje za člane samoupravnih organov.

Z ozirom na to, da je v CDS, UO, ODS skupaj 232 članov, ki jim je za uspešnejše delo na zasedanjih nujno potrebno določeno znanje iz ekonomike in družbenega samoupravljanja, so se predstavniki samoupravnih organov in Delavske univerze dogovorili, da se izvedejo seminarji za vse člane delavskih svetov.

Program seminarja obsega tri teme:

I. tema: Organizacija podjetja in organizacija samoupravnih organov. — V tej temi je zajeta organizacija podjetja, strokovne službe in njihov pomen ter naloge, izpolnjevanje nalog, posledice slabe notranje organizacije, neposredno in posredno upravljanje, decentralizacija v upravljanju, samoupravni organi decentraliziranih enot, komisije samoupravnih organov, odnos med strokovnimi službami in samoupravnimi organi, informiranje delovne skupnosti kot pogoj dobrega delovanja samoupravnih organov, o metodi dela samoupravnih organov.

II. tema: Dohodek in poslovna politika delovne organizacije. — Načelo dohodka, kako nastaja dohodek, glavne faze v delitvi dohodka, in njihov družbeni pomen, skladi, interni predpisi, ki regulirajo dohodek in pomen planiranja v delovni organizaciji.

III. tema: Ugotavljanje proizvodnje in standard proizvajalcev. — Faktorji proizvodnje (kaj je produktivnost, kako vplivamo na zvišanje produktivnosti in pomen dobre organizacije dela), pomen polne izrabe kapacitet.

Predavanja imajo v celoti namen zgolj opozoriti na določena aktualna vprašanja in sprožiti med slušatelji predvsem razpravo o problemih. Zato so tudi teze posameznih tem zelo skromne, nakazujejo le problematiko, katero vsekakor predavatelj obravnava širše, izhajajoč predvsem iz prakse našega podjetja. Glavni cilj seminarja je izmenjava mnenj in razgovor o aktualnih problemih samoupravljalske prakse. Zato je vsako predavanje pripravljeno tako, da je vsaj polovica časa namenjena razgovorom o obravnvani problematiki.

S tem se želi doseči konkretnost in aktualnost ter tesno sodelovanje predavatelja s slušatelji. Osnovni namen seminarja pa je vsekakor širiti znanje iz družbeno-političnega in gospodarskega področja, ki je v današnji fazi razvoja organom samoupravljanja neobhodno potrebno.

A. R.

Vsestransko obveščanje članov kolektiva

Na sejah občinskega sindikalnega sveta in občinskega odbora SZDL je večkrat govora o tovarniških glasilih. Nekateri člani teh organov pravijo, da ta glasila sicer zadovoljivo obveščajo svoje člane o notranjih dogodkih gospodarske organizacije, da pa premalo vsebujejo obvestila s področja komune, v kateri obstoja gospodarska organizacija. »To je,« tako trdijo, »velika napaka in neizkoriščena možnost, da se vzpostavi vsaj zadovoljiv kontakt proizvajalcev v gospodarski organizaciji z organi komune, z njihovim delom, težnjami in potrebami.«

Ne moremo zanikati, da imajo prav, če tako mislijo. Napačno je mnenje, naj se gospodarska organizacija briga za svoje delo, za svoje težave in probleme, komuna pa za svoje. Ne smemo pozabiti, da večji del svojega časa preživimo v komuni, izven delovne organizacije, da torej uživamo dobrine komune, in to: uslužnostne obrate, trgovine, kulturne predstave, stanovanja itd., medtem ko v gospodarski organizaciji večidel le delamo. Gospodarska organizacija nam sicer za naše delo daje nagrado v obliki osebnega dohodka, vse ostale pogoje za zdravo in primerno življenje pa nam omogoča komuna. Ker je tako res, je tudi prav, da poznamo vsaj okvirno njeno delo, njene potrebe, je dalje prav, da po svojih močeh tudi sodelujemo, pomagamo.

Že pred meseci sem napisal članek, v katerem sem skušal obrazložiti potrebo po tovrstnem obveščanju članov našega kolektiva v Tekstilcu. Na žalost je ostalo samo pri poskušnji, čeprav je tak zaključek slabo spričevalo za vse tiste, ki so poklicani, da v tem smislu v listu sodelujejo.

Mislim, da mi ni treba posebej poudarjati, da so to predvsem tisti člani našega kolektiva, ki smo jih volili v občinsko skupščino.

Težko si predstavljam nek večji pomen teh ljudi v občinski skupščini in za podjetje, če nam vse do danes niso niti z besedico povedali, kaj na sejah občinske skupščine delajo, kako zastopajo našo gospodarsko organizacijo, kako izvršujejo nalogo, ki smo jim jo, z izvolitvijo, zaupali. Mar ni njihova dolžnost, da o vseh važnejših dogodkih, ki so jih na sejah obravnavali, poročajo tudi nam? Je mar res tako težko napisati po vsaki seji kratko poročilo, morda samo nekaj podatkov?

Prejšnja leta smo nekajkrat objavili važnejše dogodke iz življenja komune, in sicer smo jih enostavno prepisali ali pa priredili iz občinskega lista TEDENSKE INFORMACIJE, ki ga izdaja občinski odbor SZDL. Teh informacij oziroma lista sedaj ne dobivamo več, pa je tako odpadel tudi ta vir podatkov.

Nekaj časa je kazalo, da se bo razmerje med komuno in gospodarskimi organizacijami popravilo, izboljšalo. Vsi vemo, da nas komuna potrebuje in obišče takrat, če ji primanjkuje sredstev. To je do neke mere tudi razumljivo, ker ji lastna razpoložljiva sredstva ne zadoščajo vedno. Slabost je edino v tem, da nas drugače občinski možje bolj malo poznajo, da se vse premalo zanimajo, mimo naših sredstev, tudi za naše probleme in težave. Včasih smo imeli skoraj na vsaki seji CDS kakega predstavnika sindikata, SZDL ali občine, danes je to že izredna redkost. Tudi to je slabost, ki onemogoča pravilno in potrebno sodelovanje med gospodarsko organizacijo in komuno. Takšen odnos ne podira plotov, ampak jih kvečjemu postavlja.

Rekel sem, da je kazalo na bolje. Na nekem posvetu urednikov so nam namreč predstavniki občine predlagali, da bi se večkrat letno — vsaj enkrat mesečno — sestali pri županu ali namestniku, ki bi nam odgovarjal na aktualna vprašanja, ki bi nam dalje dal tudi potrebne podatke za obveščanje članov o dogodkih v okviru komune. Brez dvoma bi bili takšni posveti koristni in potrebni, vendar je tudi tu ostalo zgolj pri predlogu.

Če pomislimo, da so člani naše organizacije skoraj vedno nepoučeni kadar gre za potrebe komune, potem je tudi razumljivo, da postavljeni pred dejstvo zanje le neradi glasujejo.

Pa vzemimo, da je naša dolžnost imeti razumevanje za našo občino, kar je tudi prav, vendar si prav zato upam trditi, da je tudi dolžnost občinskih organov, predvsem sindikata in SZDL, da posvetijo malo več pozornosti kolektivom. Ni dvoma, da imajo ti organi večji in boljši pregled o tem, kaj je dobro in kaj slabo v dejavnosti samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij v gospodarskih organizacijah, pa bi zato morali prav občinski organi pomagati in svetovati tam, kjer gre slabo ali pa vsaj ne najbolje.

MAR NE BI BILO TO VSEM V KORIST?

P. G.

V PRIHODNJE ZATO PRIČAKUJEMO VSAJ NAJNUJNEJŠE SODELOVANJE OMENJENIH LJUDI V TEKSTILCU

UREDNIŠTVO

Na svoji letošnji konferenci je bila mladina samokritična

Jutro 18. 10. 1964. Nerazveseljiv je bil pogled na skoraj prazno dvorano CDS, kjer se je nekaj trenutkov kasneje začel obračun dela, uspehov in neuspehov, problemov in nerazčiščenih mišljenj mladinske organizacije »Tekstilindus«. Mladina se je zbirala. Prihajali so posamezno. Udeležba je bila dvomljivo zadovoljiva. In vendar, kljub skromni udeležbi, smo našli pot, ki nas je privedla do zaključkov, iz katerih je možno sklepati tudi kaj pozitivnega, naprednega in navsezadnje tudi vzpodbujajočega.

Priprave na letošnjo mladinsko konferenco, ki je minila v odsotnosti predsednika TK ZMS tov. Nežke Štefe, niso bile niti obsežne niti vezane na kakršnekoli stroške (preteklo leto je bil za to potreben seminar v Podvinu). Člani TK ZMS smo uvideli, da dosedanje delo ni bilo pravilno grajeno, da je bilo brez načrtne razporeditve nalog, razen redkih izjem. In pri vsem tem smo se zavedali, da bo potrebno položiti račune dela ali nedela, ter da je prišel zadnji trenutek, da si popravimo ugled pred ostalimi političnimi organizacijami v podjetju, in si poiščemo nov način dela, sprejemljiv, jasen in kot pravimo — konkreten. Širokih priprav torej ni bilo treba, zakaj pripravljeni smo bili povedati vse dobro pa tudi slabo iz oči v oči, brez fraz, pretvez in prikrivanj.

In kako je potekala konferenca? Splošen, toda realen oris dejavnosti mladinske organizacije v preteklem letu je podat tov. Marjan Žvan v predsedniškem poročilu, v katerem se je dotaknil množice problemov, ki jih je razčistila razprava. Za nekatere so njegove besede morda izzvenele pesimistično ali preveč samokritično v zvezi z dejavnostjo mladih, vendar obstoja v tem poročilu vse tisto, kar nas opozarja na nepravilnosti dosedanjega dela. Prav zato navajam odlomek iz poročila:

»V obdobju avtomatizacije podjetja in v stalni skrbi za dvig produktivnosti smo sprejeli in razumeli naloge ter se zavedali pomena le-teh. Pred nas se je postavila tradicija aktivizma in z našo staro metodo smo sklicali proizvodne mladinske sestanke in v eni sapi nametali kup problemov, vprašanj in zahtev za dvig produktivnosti dela, ter istočasno zahtevali visoko zavest in delavnost. Res, čudno se nam je zdelo, da je vladalo nekakšno mrtvilo na tem proizvodnem sestanku. Pa kaj zato? Mi smo akcijo za nas uspešno izvršili — zopet smo imeli kaj poročati!

Kaj bi moral biti naš smoter pri omenjeni nalogi? Stalna idejna vzgoja in skrb za mlade proizvajalce in stalno strokovno usposabljanje posameznikov in grupno morda v obliki in po programu KMP ali kako drugače, vendar vedno le načrtno, smiselno in v tem primeru bi skupno našli predloge za dvig produktivnosti dela ter spoznali in uvajali novo organizacijo dela; vendar je predpogoj temu stalno študijsko in praktično delo. Tako delo pa zahteva vztrajne, delovne in trezno misleče ljudi, ki se znajo tradiciji postaviti po robu in ki znajo za delo pridobivati stalno nove in nove ljudi. Če smo zahtevali zavest mladih, bi morali prav tako tudi v tej smeri najprej vložiti mnogo truda — stalne vzgoje in šele zatem pričakovati uspeh.

In kakšen je bil rezultat naše akcije?

Bodimo pravični in priznajmo, da smo v dokaj mučno situacijo postavili mlade proizvajalce, ker smo od njih enostavno zahtevali ne vem kako pametne in koristne predloge. Proizvodni sestanek je bil v eni uri končan. S tem pa je bila končana tudi vsa dejavnost za dvig produktivnosti.«

»Mladinska organizacija je enako kot druge, politična organizacija,« sledi dalje v predsedniškem poročilu, »le da si posamezna politična organizacija najde za reševanje problemov v pretežni meri svoj lasten način. Morda imajo nekatere več ugodnosti, več izkušenj in probleme lažje rešujejo. Kje je mladinska organizacija? Tudi ona poskuša na svoj način isti problem reševati, pa ji morda zaradi slabih pogojev, nepoznavanja in nevztrajnosti ne uspe. Te vzroke neuspeha naj skuša prikazati diskusija, mi pa osvojimo mnenje, naj bodo določene naloge in oblike dela vseh političnih organizacij v podjetju skupne. Pri tem moramo poudariti, da starejša generacija to ve in poskuša s skupnimi nalogami vzgajati mlade, le mi moramo vztrajati in z delom doseči enako raven vrednosti našega dela, pa nam kasneje ne bo težko poiskati rdeče niti skupnega dela vseh političnih organizacij v podjetju, ker bomo isto nalogo enotno reševali z enako udeležbo vloženega truda in bo uspeh naloge merilo dejavnosti vseh političnih organizacij v podjetju.«

S tem poročilom, v katerem se je tov. Žvan dotaknil skoraj vseh vprašanj mladine, ter nas pri tem spomnil na vse, kar naj razprava razjasni, ter z ureditvijo ostalih zadev, ki so potrebne za nemoten potek konference, se je končal prvi del konference, po kratkem odmoru, ki smo ga izkoristili za volitve novih članov TK, pa se je pričela razprava. Bistveno zanjo je bilo, da ni bilo branja suhoparnih poročil sekretarjev EE, kot je to bilo pretekla leta, pač pa smo se temeljiteje pogovorili o vprašanjih, ki tesneje zadevajo mladinsko organizacijo. Po obdelanih vprašanjih smo takoj postavili sklepe, ki naj bodo okvir dela bodočega, novega TK ZMS.

Tako je prišel tudi na tem mestu na vrsto problem obstoja KMP. Kljub temu, da je delovanje tega organa TK ZMS »zaspalo« ali obtičalo na izdelanem programu, je krivična trditev, da je bila dejavnost kluba ničeva. To trditev izpodbijajo naslednji zaključki, do katerih smo prišli med obstojem kluba:

1. peščica ljudi se ne more boriti z vsemi organizacijskimi problemi tako široke akcije;
2. vsaka najmanjša poteza mora biti preštudirana in mora biti del celotnega programa;
3. potrebna je široka vzgoja — ideološka in strokovna;
4. akcija mora iti v širino — torej mora biti odraz želja in potreb vseh mladih.

To trditev izpodbija tudi dejstvo, da so si nekatere ideje o izboljšanju metod in organizacije dela in ki so izvirale iz truda in analiz kluba utrle pot do uresničitve kluba kljub prvotnemu nasprotovanju starejših. In v kakšni meri naj se razvija njegova dejavnost v prihodnje? Določena je bila skupina mladincev TK, ki bo v najkrajšem času izdelala program dela KMP ter ga kasneje obrazložila celotnemu TK-ju, nato pa se bo akcije lotila ob pomoči vseh mladih, saj bo pobuda za akcijo izvirala iz njih, ne tako kot prej, ko se je morala mladinska organizacija oprijeti akcij, ki so jih diktirali razni komiteji ZMS (občinski ali okrajni).

Dosedanje delo ideološke komisije, ki je sicer za svojo dejavnost imela program in ki je v začetku svojega obstoja oživela mladinsko organizacijo, je šlo preveč v eno smer, se pravi v organiziranje raznovrstnih tečajev in šol za življenje.

Vsekakor moramo pohvaliti požrtvovalnost njenih članov, ki so poskušali na razne načine pridobiti čimveč slušateljev in obiskovalcev, vendar je bilo delo komisije s tem tudi končano, saj je povsem pozabila na bistveno dolžnost komisije — to je na idejno vzgojo mladih. V tej smeri bi moralo biti storjenega malo več in kar je najvažnejše, mladim bi se moralo dati osnove v samoupravljanju. Splošna napaka vseh političnih organizacij v podjetju je bila, da so poskušale vsaka zase organizirati politične šole. Pri tem je nam še najmanj uspelo. V prihodnje naj organizirajo šole in seminarje vse organizacije skupaj, saj imajo vse približno isti cilj. Uspeh prav gotovo ne bo izostal.

V razpravi smo obravnavali še vprašanja mladinskih delovnih akcij, društveno-športne dejavnosti, kadrovanja, izobraževanja itd. Da ni bilo uspeha na nekaterih omenjenih področjih, je glavni vzrok v tem, da nismo znali mladine pridobiti, dostikrat ni bila obveščena, seveda pa se lahko postavi kot vzrok tudi čas v katerem živimo, saj ne moremo venomer iti po starih poteh. Zgovoren in morda žalosten dokaz je tale: Na proslavo 30-letnice partijske konference v Sloveniji, ki je bila v Goričanah pri Medvodah, se je odpravilo kljub lepemu vremenu le kakih petnajst članov iz celotnega kolektiva.

Razprava je osvetlila tudi probleme, ki se porajajo v zvezi s strokovnim izobraževanjem v našem podjetju. Rečeno je bilo, da smo mladi često preveč zahtevni in v svojih odločitvah včasih prehitri in nepremišljeni pa tudi nepotrpežljivi. Vsekakor pa moramo kljub temu, da včasih naletimo pri starejših na gluha ušesa, takrat kadar smo na pravi poti — ostati vztrajni, ter ne smemo postati malodušni.

Tudi dosedanji način pridobivanja vodstvenega kadra v organizaciji ravno ni bil najboljši. V tem pogledu bo potrebno doseči tesnejše sodelovanje med člani TK in mladimi, ki pa morajo z marljivostjo dokazati svojo sposobnost, nato pa jih moramo še nadalje vzgajati in uvajati v delo mladinske organizacije, ki je pravzaprav prvi korak v političnem delovanju v podjetju.

V diskusijo so posegli še tov. Taler Franc — predsednik Občinskega komiteja ZMS, tov. Rozman Ana, predsednik Sindikalne podružnice ter tov. Tine Rojina, sekretar TK ZK, ki so bili mnenja, da je konferenca uspela, da pa bodo uspehi še popolnejši, če bo doseženo tesnejše sodelovanje med vsemi političnimi organizacijami v podjetju.

Konferenca je bila s tem zaključena. V novoizvoljenem TK ZMS so naslednji mladinci in mladinke: Bergelj Miha, Rauter Margita, Štefe Nežka, Čarman Marija, Zalošček Franko, Hudoklin Jože, Jenko Janez, Balek Zlata, Šoba Jože, Blatnik Ivan in Krničar Marička.

Izvoljena je bila tudi petčlanska kadrovsko-idejnovzgojna rekreacijsko športna komisija, ki mora v najkrajšem času pripraviti program za navedene dejavnosti (ob pomoči vse mladine) ter jih prikazati celotnemu TK, ki potem za določene akcije zadolži posamezne člane TK in obratnih aktivov; ti pa so dolžni nato akcije izpeljati do konca.

Jože Praprotnik

Novemu komiteju želimo v prihodnje uspeh in vsestransko razumevanje s strani drugih organizacij in organov

Uredništvo

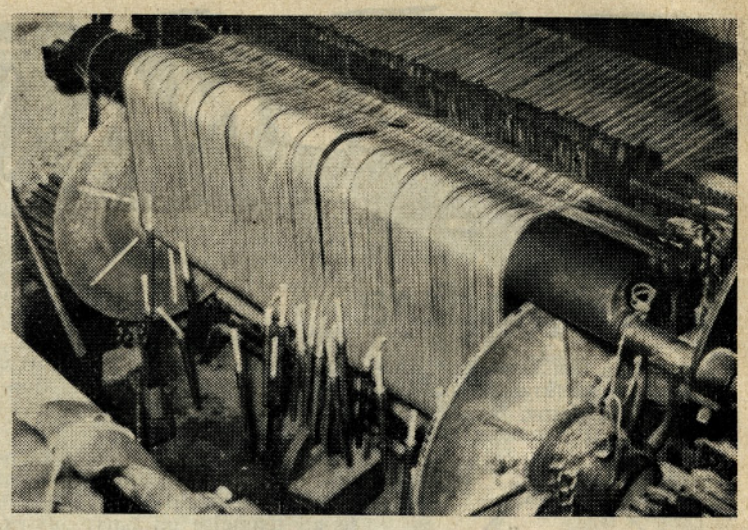

Takole so visele cevke na revolverskih statvah

Izvršitev osnovnega plana v oktobru

Obrat	Vrednost mes.	Vrednost kum.	Količina mes.	Količina kum.	Asortiment mes.	Asortiment kum.	Kvaliteta mes.	Kvaliteta kum.
Predilnica I	103,8	106,5	104,8	104,4	76,5	83,4	—	—
Predilnica II	109,1	118,7	103,8	112,2	50,6	79,2	—	—
Skupaj:	105,9	111,3	104,5	107,0	69,3	84,0	—	—
Tkalnica I	111,2	109,0	102,8	104,9	63,4	69,0	83,3	79,0
Tkalnica II	104,2	96,0	90,7	93,1	43,8	66,9	76,0	66,0
Skupaj:	108,1	103,2	98,6	100,7	57,4	68,3	81,0	75,3
Plemenitilnica I	108,1	107,8	99,2	102,6	59,8	69,1	89,4	89,5
Plemenitilnica II	120,7	110,2	96,4	97,8	51,8	65,3	67,9	54,0
Skupaj:	111,2	108,4	98,3	101,1	57,3	67,9	93,0	78,8

(Prva kolona predstavlja vrednost proizvodnje po cenikih za osebne dohodke — to je: dosežena masa osebnih dohodkov.)

Količinski podatki za predilnici so v efektivnih kilogramih, za tkalnici v votkih in za plemenitilnici v kvadratnih metrih.

Asortiment je prikazan z ozirom na osnovni plan.

Podatki za kvaliteto kažejo odstotek regularnih tkanin I. KVALITETE v vsej proizvodnji.

Obrat	Količine mes. v odstotkih	Količine kum. v odstotkih	
Predilnica 1	106,4	108,2	v bb kg
Predilnica II	99,3	112,3	
Skupaj	103,6	109,8	
Tkalnica I	98,6	102,8	v tm
Tkalnica II	92,9	91,1	
Skupaj	96,8	98,9	
Plemenitilnica I	102,0	104,1	v tm
Plemenitilnica II	94,5	98,1	v bb kg
Skupaj	99,7	102,2	

MNENJE TEHNIČNEGA SEKTORJA O PROBLEMATIKI V PROIZVODNIH ENOTAH:

PREDILNICI

Predilnici sta oktobra predli Ø Nm 41,46, kumulativno pa 42,84. Osnovni plan sta skupno sicer izvršili tako v ef. kg kot tudi v bb kg, sama predilnica II pa osnovnega plana v bb kg ni izvršila, ker je predla nižjo povprečno številko.

Količinsko sta imeli obe predilnici dovolj surovin, z asortimentom bombaža pa so imeli težave. Stalne menjave so negativno vplivale na kvaliteto in tudi na proizvodnjo.

TKALNICI

Tkalnici skupaj v oktobru nista izvršili osnovnega plana niti v tm niti v votkih. Edino tkalnica I ga je izvršila v votkih, kar pomeni, da je tkala gostejše tkanine.

Težave v tkalnici so bile v pripravah zaradi ozkih grl pri previjanju. Zaloge osnovnih valjev so občutno padle. Tkalnica II je imela težave tudi zaradi pomanjkanja delovne sile; posledica je bila minimalno število osnovnih valjev, kar je povzročalo zastoje.

PLEMENITILNICI

Od plemenitilnic je izvršila plan le plemenitilnica I, in sicer v tm. V kv. metrih je pod planom, ker ni imela na razpolago zadostnih količin širokih tkanin za predelavo.

Obe plemenitilnici sta delali usluge za tuja podjetja. Če te usluge upoštevamo, sta plan za oktober izpolnili.

ASORTIMENT

V predilnici I se je poslabšal, v predilnici II izboljšal, kumulativno pa je zopet slabši. V tkalnici II se je poslabšal zaradi premenjav artiklov, v tkalnici I pa je ostal na isti višini. Kumulativno pa se je poslabšal tudi v tkalnicah. V plemenitilnicah se je v celoti izboljšal, kar je doprinesla predvsem plemenitilnica I.

VREDNOST

Oktobra se je vrednost proizvodnje poslabšala v primerjavi z mesecem septembrom. Kumulativno pa vrednost za prvih 10 mesecev za 1,5 odstotka presega zadolžitve po osnovnem planu.

KVALITETA

(Ker v poročilu tehničnega sektorja za upravni odbor ni komentarja o kvaliteti, navajamo podatke o kvaliteti za mesec september.)

Obrat	Kvaliteta f septembra mes.	Kvaliteta f septembra kum.	Kvaliteta oktobra mes.	Kvaliteta oktobra kum.
Tkalnica I	80,0	78,4	83,3	79,0
Tkalnica II	77,3	64,8	76,0	66,0
Skupaj	79,2	74,3	81,0	75,3
Plemenitilnica I	89,1	89,5	89,4	89,5
Plemenitilnica II	68,7	52,3	67,9	54,0
Skupaj	82,7	78,2	83,0	78,8

ŽENA in svet

Zima prihaja

1. Letošnja zimska moda prinaša zopet veliko krzna. Tudi kučme so še moderne. Skica prikazuje plašč iz temnega bonclea. Krzno je prav tako temne barve. Gumbi oz. pomponi so zelo ljubki. Model je primeren le za mlada dekleta.

2. Plašč z dvema vrstama gumbov in krznenim šal ovratnikom. Krzno je lahko poljubno svetlejše ali temnejše od barve plašča. Model je primeren za vitke postave.

3. Še en primer za mlada dekleta. Plašč je narejen npr. iz blaga temno modre barve, krzno pa je bele barve, kar deluje še posebno mladostno. Gumbi so majhni, temne barve in po možnosti polokrogle oblike.

4. Lep plašč iz blaga temno modre ali svetlo modre barve. Modra barva je letos zelo moderna. Poseben poudarek so okrasni pasovi, ki so iz istega blaga kot plašč.

5. Morda imamo doma plašč klasičnega kroja brez krzna. Če ga želimo malo spremeniti in narediti privlačnejšega, lahko to dosežemo učinkovito s krznenim dodatkom.

6. Športni plašč namenjen mladini, ki so bolj okrogle postave. Ovratnik in obroba pri žepih je narejena iz pletenja v odgovarjajoči barvi.

7. Ljubek zimski kostim za mlade žene je narejen iz enostavnega blaga. Tudi temu kostimu dodamo krznen ovratnik. Letošnja moda narekuje tudi male okrogle ovratnike iz dolgodlakega krzna.

8. Obleko športnega kroja lahko naredimo iz tweeda ali kakšnega drugega primernega blaga. Kroj je rahlo oprijet.

9. Enobarvna obleka temnejše barve. Vstavljen plastron je bele barve s pošitimi drobnimi robčki.

10. Tiste, ki rade pletejo, se bodo mogoče poslužile modela na skici. Pulover je pleten iz debele volne, vzorec same desne, le ovratnik ena leva, ena desna. Pomponi so iste barve.

11. Za našega malčka naredimo plašček iz žameta ali kakšnega drugega blaga s karirastim vzorcem. Plašček je brez ovratnika, zato damo malčku okrog vratu topel šal.

12. Za našo punčko naredimo krilo iz velvetona. Obrobo naredimo drugobarvno ali pa samo rob prešijemo. Kombiniramo ga s toplim puloverjem.

MaK

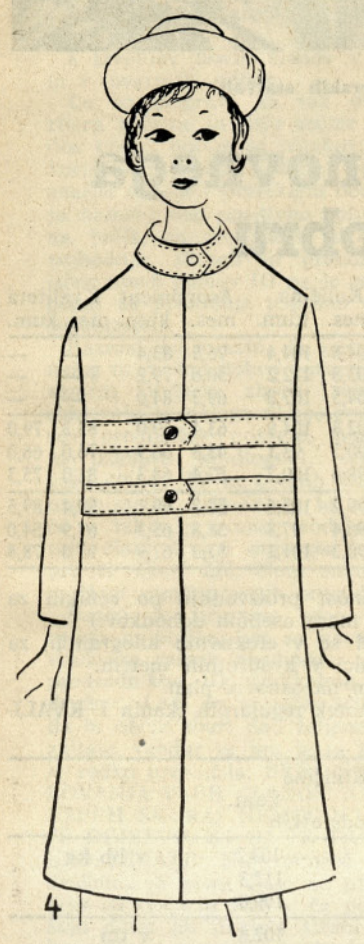

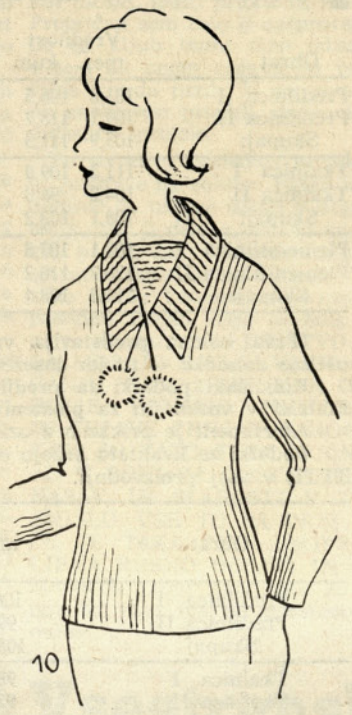

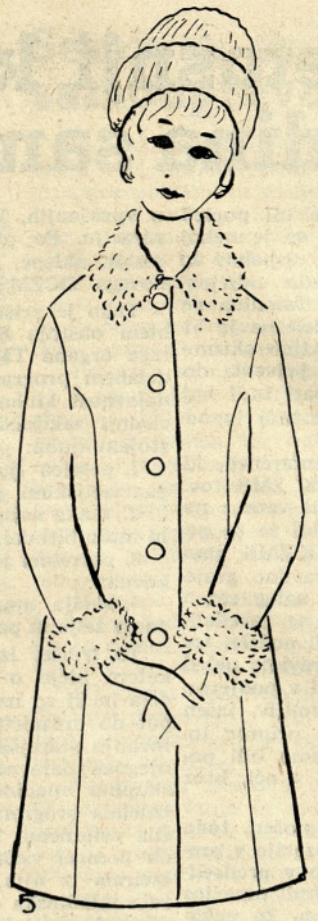

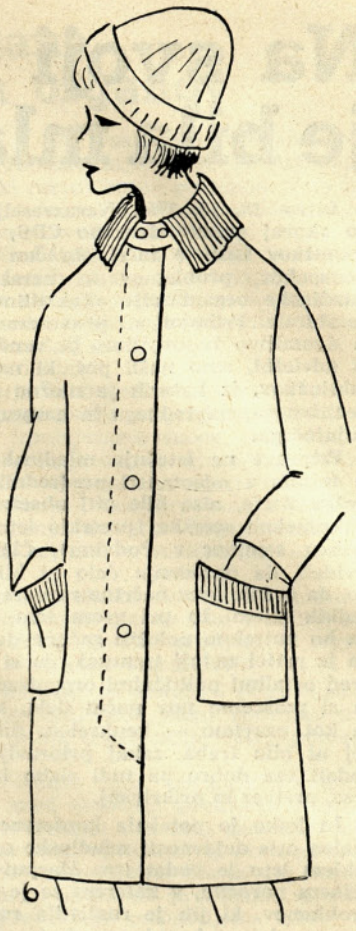

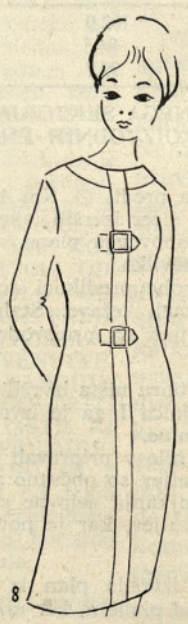

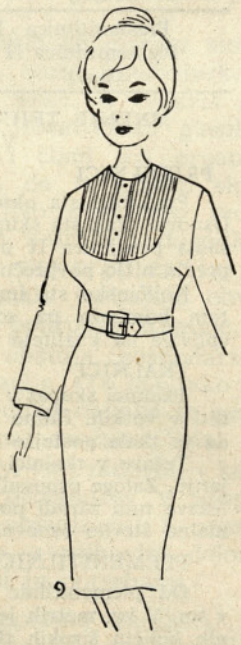

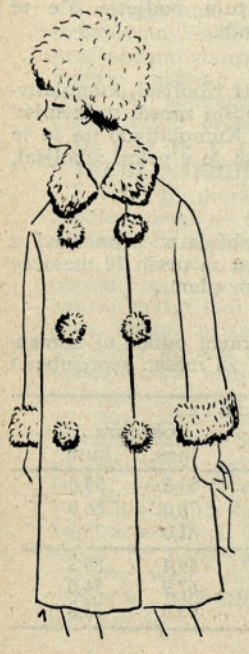

Novoletna darila

Naglo se bliža Novo leto in misliti moramo na to, kako bomo obdarili družino, prijatelje in znance.

Nekaterim ljudem je obdarovanje nekaka neljuba dolžnost in vsakokrat, ko je treba kupovati darila, store to neradi in v naglici. Pa ni prav tako, če pomislimo na pregovor: Če ne daš iz srca, raje pusti vse skupaj!

Največ skrbi ima z darili mamica — gospodinja, ki bi rada vse bogato obdarovala, pa je denarnica prehitro prazna. Veste, decembra je to vedno težko. Drugo leto bomo to naredile drugače. Nekatere mame delajo takole: Ce med letom pri običajnih odhodih po trgovinah vidi kaj primernega za svojo družino in če ji je ravno ostalo še nekaj denarja, pač kupi tisto reč in jo spravi globoko v predal, kamor nikoli nihče ne pogleda. Zadnji mesec pa še dokupi, kar je potrebno, in že gre obdarovanje veliko laže.

Pri obdarovanju moramo poznati nekaj pravil. V glavnem bi lahko obdarovance razdelili na tri kategorije: družinski člani, dobri prijatelji in ljudje, ki so nam tuji, pa vseeno čutimo dolžnost, da jih obdarujemo.

DRUŽINA

Nekatere mamice mislijo, da je prav, če svojim otrokom, možu, mami ali sestri kupijo praktične predmete, ki bi jih le-ti itak potrebovali ne glede na to, če je Novo leto ali ne. TAKO NI LEPO! Nogavice, hlačke, majice in podobno lahko samo dodamo darilu ali darilom, nikakor pa to ne sme biti edino darilo!

Predno gremo kupovat darila, premislimo dobro, kaj moramo kupiti! Ne delajmo tako kot naša soseda, ki v zadnjem trenutku »leti« v mesto, češ: »Bom že v trgovini pogledala in kupila!« Taka darila, kupljena in izbrana v zadnjem trenutku, so ponavadi neprimerna.

Pri nakupovanju moramo vedno misliti na to, kaj bo ugajalo obdarovancu, ne pa nam. Darilo je zanj in odločujoča naj bosta njegov okus in želja. Ne kupujte vaši hčerki pust moder pulover, ki ugaja vam, če veste, da si ona želi moderno mornarsko jopo z vezenim krmilnim kolesom in dvovrstnimi gumbi, pač po najnovejši modi. Očku pa ne podarite vsako leto kravato, če ima tudi rad knjige, znamke ali pa kadi pipo, in mu boste zato tudi z novo pipo močno ustregli. Pravi kadilec jih namreč mora imeti več, da jih lahko menja. Pipa se mora namreč ohladiti in skaditi pred ponovno uporabo!

Tako za vsakogar pomislite, kaj si želi, prav potihoma v srcu. Skušajte uganiti te želje in videli boste, kakšno veselje bo v hiši. Dragocenost darila ni samo v vrednosti, ampak predvsem v tem, da najdemo tisto, skrito, kar si obdarovanec želi, čeprav ne pokaže. Seveda pa tudi mami ali ženi ne smete kupiti krožnike, lonce ali nogavice, ampak poizkusite uganiti, kaj bi jo razveselilo, kaj bi rada imela. Včasih je to gospodinjski pripomoček, ki bi jii olajšal delo, pa ni ravno nujno potreben, lahko je lepa in dražja torbica, zlata sponka, ogrlica, rutka ali zapestnica, ki si jo sama ne upa kupiti. Premislite malo, pa ji boste napravili veselje. Poznam mamo, ki si zelo želi stekleno posodo iz jenskega stekla, v kateri se lahko kuha in hkrati tudi kar servira.

Zanjo sama pač nima nikoli denarja, posebno zato, ker misli, da je še uporabna tista, ki ji jo je kupila mama, ko se je poročila. Sicer pa za družino že uganemo prave, čeprav skrite želje, malo teže pa je, če gre za dobre prijatelje ali znance. Osnovna pravila so takale: Če smo zares dobri prijatelji in znanci, postopamo kot pri domačih! Skušajmo torej uganiti njihove želje. Morda imajo kake posebnosti ali konjička in že je darilo tu. Paziti moramo le, da obdarovanca ne spravimo v zadrego s predragocenim darilom, posebno tedaj, če so njegovi dohodki skromni in nam bo le težko vrnil dragoceno darilo. Za manj znane ljudi, ki pa so vendar naši prijatelji in znanci pa velja pravilo: kupite jim knjige, cvetje in sladkarije. To so darila, ki jih smemo pokloniti vsakomur, ker ne obvezujejo.

Ostali so še ljudje tretje vrste, nam tako rekoč neznani ali bolje rečeno: ljudje, s katerimi nimamo stikov, so nam pa napravili kdajkoli kakšno uslugo, ki se — kot pravimo — ne da povlačati. »Ja, kdo pa so to«, boste rekli? Naj navedem nekaj primerov: Član vaše družine je bil bolan, operiran in zdravnik, medicinska sestra ali ostalo osebje, se je zanj posebno potrudilo. Zdaj bi se radi oddolžili. Ali smete ponuditi denar? Ne, nikakor ne. Verjetno bi vsakega užalili, čeprav brez namena. Skušajte raje po ovinkih zvedeti (npr. za zdravnika) če ga kaj veseli, če je sam, ali poročen, če ima otroke in podobno. Večkrat zelo ustrežemo, če obdarujemo otro-

(dalje na 8. strani)

29. NOVEMBER

(nadaljevanje s 1. strani)

V veliki meri gre prav SFRJ zasluga, da je prišlo do Beograjske konference, ki je zbrala na zasedanje majhne države, ki so živele v senci velesil. Prvič v zgodovini so te države nastopile energično in enotno proti vmešavanju velesil v notranje zadeve svobodnih držav, proti hladni vojni, proti atomskim eksplozijam, proti kolonializmu, proti izkoriščanju. Na tej konferenci so udeležene države prvič opozorile nase, na svoje pravice in tudi na to, da bo svet v bodoče moral računati nanje.

Še večji pomen neangažiranih držav je pokazala svetu Kairska konferenca. Mnogo večje število udeleženk in razširjeno področje njenega dela sta mogočno odjeknila v svetu. Nobenega dvoma ni, da se moč teh držav veča in da je hkrati politika, ki jo vodijo in zastopajo, dokajšnje jamstvo za mir in miroljubno sožitje vseh narodov sveta.

Omenil sem že, da ima Jugoslavija prav v tej zadevi velike zasluge, da je dobila tudi že mnoga priznanja. Vsa notranja in zunanja dejavnost SFRJ pa ima svoj začetek prav 29. novembra 1943. leta. Ta dan ji je prinesel današnji pomen, današnjo veličino.

29. november je torej res velik praznik, ki zasluži, da ga kot takega tudi praznujemo. Celo dva dneva sta namenjena za njegovo praznovanje.

Če na vse to pomislimo, potem moramo priznati, da naše vsakoletno praznovanje tega praznika ni takšno, kot bi moralo biti. Večinoma priredimo le slavnostno sejo CDS, na kateri spregovori predsednik sindikata nekaj besed o pomenu tega dne, sledi kakšna pesem in obdaritev nagrajencev in že je praznovanja konec.

Imam občutek, da tako ni prav. Po mojem bi morala 29. november in 1. maj praznovati vsaka enota zase, čeprav samo 15 minut. Na takem praznovanju bi lahko prikazali uspehe v preteklem letu, pohvalili najpridnejše in sprejeli nove obveze do prihodnjega dneva republike. Proslava bi morala biti resna in prisrčna, v pravem vzdušju. Tako ljudje ne bi pozabili na ta dan. Zaradi malomarnega praznovanja postaja namreč 29. november za mnoge zgolj dela prost dan, dogodki 29. novembra pa so zanje že preteklost.

V bodoče bo zato prav, če bi ta praznik praznovali tako, kot zasluži.

P. G.

Sovjetska delegacija v podjetju

26. oktobra je obiskala naše podjetje devetčlanska sovjetska delegacija, v kateri so bili poleg ministra SSSR še visoke osebnosti iz Državnega komiteja za proizvodnjo poljedelskih strojev, prehrane, plana za težko industrijo, sekretar komisije za strokovno tehnično sodelovanje, ekspert Ambasade SSSR v Jugoslaviji in drugi.

Člane delegacije so sprejeli glavni direktor, tehnični direktor in predstavniki družbeno-političnih organizacij.

V razgovoru, ki je bil zelo dinamičen in konkreten, so se člani delegacije predvsem zanimali za naslednja vprašanja:

1. Kako veliko je podjetje, koliko ima zaposlenih in kakšne proizvode izdelujemo, kolikšna je letna proizvodnja.

2. Kako planiramo proizvodnjo z ozirom na zahteve tržišča, kako poteka prodaja na domačem trgu in kako v inozemstvu, kakšno vlogo igrajo naši potniki. Kolikšne so zaloge?

3. Zakaj moramo izvažati? Kolikšen odstotek surovin moramo kriti z izvozom? Kako je z devizami za nabavo strojev in reprodukcijskega materiala?

4. Katere surovine uporabljamo za proizvodnjo?

Na vprašanja je odgovarjal večinoma glavni direktor.

Po razgovoru so si člani delegacije ogledali še osnovne enote v obratu I, od katerih sta jim posebno ugajali predilnica in belilnica.

PRIHODNJIČ BOSTE GLEDALI . . .

V 12. ŠTEVILKI BOMO OBJAVILI OBISK PREDSEDNIKA TITA V NAŠEM PODJETJU, IN TO VSO STRAN V SLIKAH. ZA TO ŠTEVILKO NAMREČ TO NI BILO MOŽNO.

Nagradna križanka - 29. NOVEMBER

Vodoravno: 1. naziv hrvaškega kvarteta pevcev zab. glasbe, pevnost, 6.drugo ime za mesec dec., 12. velika slovenska elektrotehnična tovarna s sedežem v Kranju, 17. prebivalec glavnega mesta Grčije, 19. srednji prst na roki, 21. seznam, spisek, 22. prebivalec naše države, 24. tuje moško ime, 26. ime sodobnega slovenskega publicista in pisatelja Črmelja, 27. pesem hvalnica, 28. gorovje v jugovzhodnem delu Indije med pakistansko in burmansko mejo (iz istih črk kot MASA), 29. spopad, bitka, 31. močno hlapljiva tekočina, ki jo uporabljajo za omamljanje pri operaciji, 33. dvojica, 34. kemični simbol za element radij, 35. velik človek, 37. poganjek, klica, 38. sedanji predsednik madžarske vlade (Janoš), 40. začetnici imena in priimka sodobnega slovenskega kiparja, ki živi v Beogradu, 41. dan v tednu, 42. neumnica, trapa, 45. del meseca, 47. vrsta zofe z naslonom, 49. finski narodni ep, ki je letos izšel tudi v našem jeziku, 51. srebru podobna kovina, ki se uporablja predvsem za razne zlitine, 54. starogrška boginja modrosti, 55. zadnji delavnik v tednu, 56. velik krožnik, pladenj, 58. znan ljubljanski lokal, 59. krema, pasta, 60. vrsta peresa za pisanje s tušem, 61. ljudski izraz za žensko krilo, 62. ženin ali možev brat, 63. japonski denar (druga črka je I), 64. slovenski dnevnik, ki izhaja v Mariboru, 65. največji otok v otočju med Zadrom in Šibenikom, po katerem se otočje tudi imenuje, 67. ameriški pisatelj biografskih romanov (Irving, iz istih črk kot SONET), po nacističnem nauku pripadnik nežidovske rase, 70. poročevalec, 72. glodalec, ki živi visoko v gorah in prespi v jamah dve tretjini leta, 73. gojenec častniške šole, 75. isto kot 65. vod., 76. zidana pregraja med dvema prostoroma, 77. kratica za »kilovolt«, 79. junak znane Levstikove povesti, ki se je boril z velikanom Brdavsom, 81. orel iz germanske mitologije (iz istih črk kot ARA), 82. masiv, masa, 83. soglasnik s konca in začetka abecede, 85. jadranski otok, na katerem je bilo med zadnjo vojno koncentracijsko taborišče, 87. sodobna mariborska operna pevka (Ondina), 88. pisarniški spis, 89. lenuh v čebelji družini, 90. pevski zbor, 91. opis, očrt, 93. vrsta plesni na vinski trti, 95. učna ura na univerzi, 98. spodnji prostor v gledališču, 100. svetovno znani danski pravljičar (Hans Christian), 103. grško mesto ob istoimenskem prekopu, ki loči Peloponez od Atike, 104. ime našega največjega epkega pesnika Aškerca, 105. največji biolog 19. stol., utemeljitelj evolucijske teorije, ki se po njem tudi imenuje (Charles), 106. Akrizijeva hči iz grške mitologije, ki je Zeusu rodila sina Perzeja.

Navpično: 1. oficirski čin, po stopnji med kapetanom in podpolkovnikom, 2. glasbena vaja, 3. položaj, situacija, 4. eden najboljših japonskih orodnih telovadcev, 5. sesanje, 6. tisoči del kilograma, 7. veletok v zahodni Evropi, 8. član, 9. italijanski predlog, 10. trojanski plemič, ki je pobegnil iz goreče Troje in se ustavil v Laciju, kjer je pozneje nastalo mesto Rim, 11. reka v Angliji, ki teče skozi Northampton, 12. kratica za »imenovalnik«, 13. kurir, odposlanec, 14. drug izraz za rudarja, 15. tekmec, 16. sozvočje v glasbi, 18. francosko moško ime, 19. povabljenec na gostiji, 20. popularen naziv za najslabšo šolsko oceno, 21. gibanje za osvoboditev narodnega ozemlja, 23. 1978 m visoka grška gora v Tesaliji, 25. gozdarski izraz za letni posek, 29. službeno pokrivalo sodnikov, 30. plod oljke, 32. radijski sprejemnik, 35. skupno ime za jedila, s katerimi se hranimo, 36. poljski pridelek, 37. velikan, orjak, 39. pregovor, 41. vrh med Ilirsko Bistrico in Loško dolino (1796 m), 42. vrsta, niz, 43. kemični simbol za kalcij, 44. vrt z umetno pripravljenim skalovjem za gojenje alpskih rastlin za okras ali pouk, 46. živčnost, 47. sobica, izba, 48. najsvetlejša zvezda v ozvezdju Orla, 49. zavit pramen las, 50. udeleženec sinjske viteške igre alke, 52. tropske ovijalke, 53. cmerav otrok, 55. urin, 57. nizek ženski pevski glas, 60. uslužbenec v hotelu, ki sprejema nove goste, 61. lovec na krte, 62. naslovna junakinja Andersen-Nexöjevega romana (»Sirota .....«), 64. večja posoda za tekočine, 65. element hoje, 66. slovesna obredna oprava, 67. drug naziv za Zemljo, na kateri živimo, 69. vrsta goveda, ki živi v himalajskih področjih, 71. veletok v severni Italiji, ki se izliva v Jadransko morje, 72. bankovec določene vrednosti, 74. popularen francoski filmski komik (Jacques), 76. duh po ožganem, palež, 77. starinski trg pod Jelovico z razvito železarsko industrijo, 78. vrsta plazilca, ki živi v Afriki, Aziji in Avstraliji (iz istih črk kot VARNA), 80. upanje, nadejanje, 82. grenak okus, 83. čas brez miru, 84. čevljarska nit za šivanje, 86. ljudski izraz za krčmarja 88. žitarica, ki daje izvrstno jesen. pašo za čebele, 89. hip, trenutek, 90. mesto v severni Dalmaciji, ki je bilo nekaj časa središče srednjeveške Hrvaške, 92. troštevilčno število, 94. glavna reka zahodnega dela Indije, ki izvira v Tibetu in se izliva v Arabsko morje, 95. grška črka, 96. manjša vojaška formacija, 97. predujem, nadav, 99. glavni števnik, 101. kemični simbol za element erbij, 102. začetnici imena in priimka velikega nemškega poznoromantičnega skladatelja (»Lohengrin«).

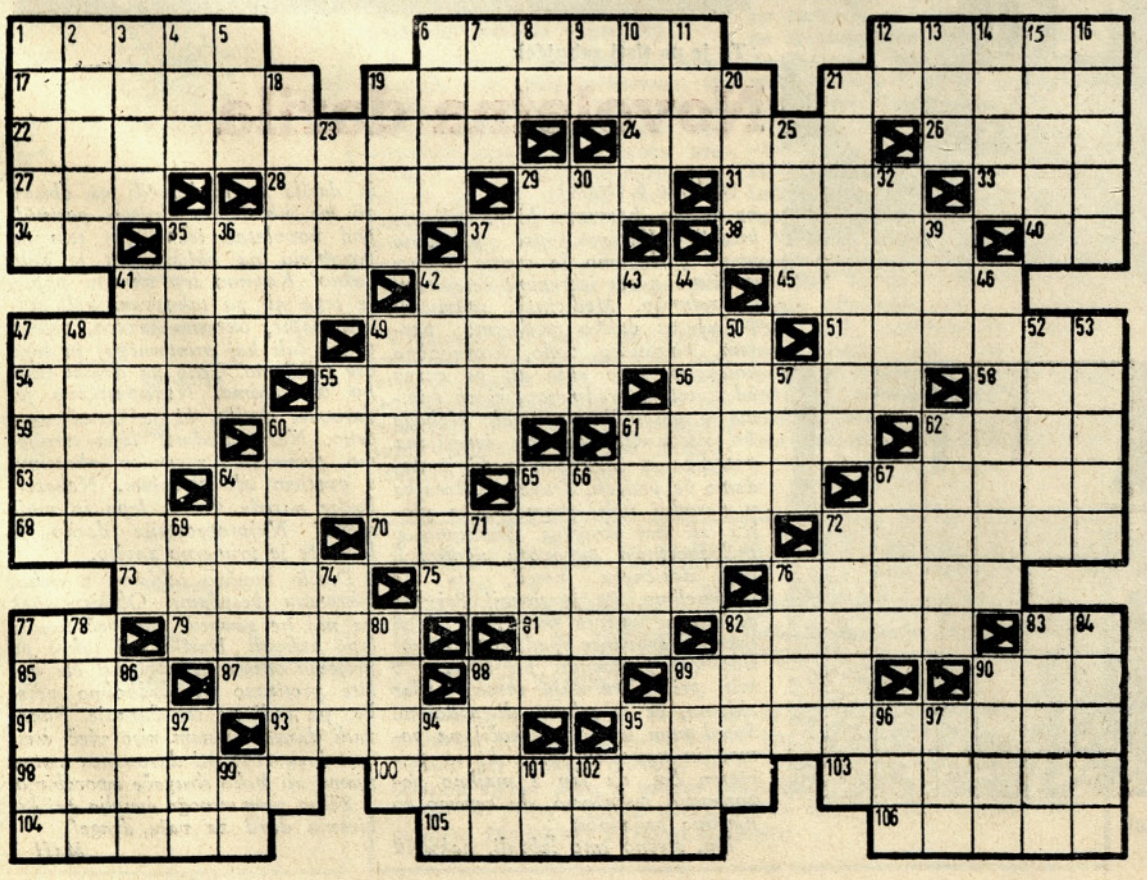

Današnje izžrebance bomo objavili prihodnjič!

V prejšnji številki Tekstilca sem obljubil, da si bom ogledal tudi obrat II. Kar takoj moram povedati, da sem le težko našel vsaj nekaj nereda in nepravilnosti. Obrat II je še vedno daleko bolj čist in urejen kot obrat I. Če bi dal oceno, potem zasluži obrat I slabo, obrat II pa prav dobro.

Začel sem kar pri vratarnici, kjer je bilo vse v redu. Nasproti menze stoji ob steni tkalnice zaboj, čeprav tam nima kaj iskati.

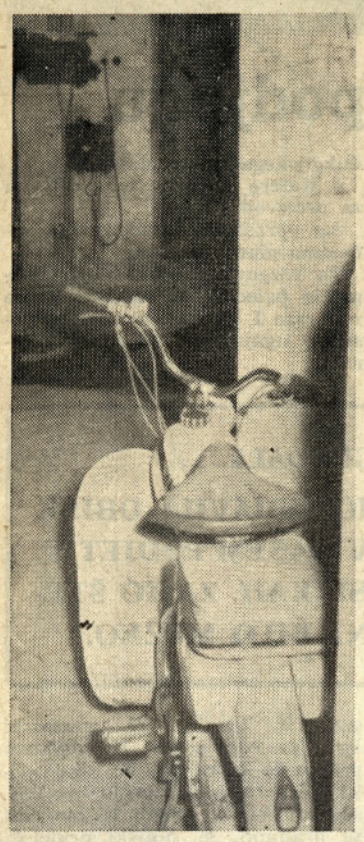

V kotlarni v obratu II

Verjetno čaka, da bo tam segnil, kolikor se ga ne bo kdo usmilil in odpeljal na ustrezno mesto.

V predilnici je vse čisto in urejeno. Človek gre res z užitkom skozi proizvodne prostore. Neurejen je le prostor, kjer je bilo nekoč skladišče, danes pa je oddelek tkalnice.

Pred vhodom v tkalnico, nasproti predilnice, sem zopet našel razmetane prazne zaboje, okrog teh pa raztrgan papir. Pogled na ta nered je bil »čudovit«. Dvomim sicer, da je tako prav, vendar vse kaže, da tam drugače ne znajo ali pa nočejo.

V pestri tkalnici, poleg škrobilnice, sem se ne koliko zadržal pri statvah, ki so bile nenavadno okrašene. Na potrganih nitkah osnove so bile namreč obešene cevke, in to kar lepo število. Ker sem v teh pogledih laik, pač ne morem obrazložiti zakaj je tako treba. Strokovnjaki pa bodo že vedeli pojasniti, če bodo seveda hoteli. Zdi se mi pa, da bo krivce treba iskati v škrobilnici. Kaj več pa naj res povedo strokovnjaki. (Slika je na 5. strani!)

Pred zabojarno oziroma bolje povedano na cesti, ki pelje za zabojarno sem našel tudi razmetane stare zaboje. Verjamem, da je za te zaboje težko najti prostor, vendar bi bili lahko vsaj zloženi.

Les, predvsem deske so sedaj sicer lepo zložene, me pa moti to, da stoje na prostem brez strehe. Mar je tako težko narediti poševno streho iz desk in strešne lepenke? Prepričan sem, da bi bili stroški za takšno streho znatno manjši kot bo škoda, ki jo bo prispeval dež.

Pred garažo sem ujel dva Fička, ki sta lepo vedrila pod streho. Ne vem sicer, če je to nepravilno, vendar le mislim, da bi lahko parkirala pred nekdanjim upravnim poslopjem. Zakaj naj bi veljale izjeme le za nekatere?

Poleg kotlarne, pred barakami leži nekaj sto salonitnih plošč. Vsa sreča je v tem, da jih bo kmalu zakrilo jesensko listje ter tako vsaj delno zavarovala pred dežjem in snegom. Sicer vem, da jim dež ne more škodovati, vendar le ni prav, da stoje kar pod milim nebom sredi dreves, če je v sosednjih barakah zanje dovolj prostora.

Toliko sem opazil sam. Urednik je napravil tudi posnetke, ki jih tudi objavljamo.

Pa še malo o drugih zadevicah!

Kadar grem skozi osnovne obrate, pogosto zasačim proizvajalce, ki bolj malo proizvajajo, temveč stoje in klepetajo. Dostikrat jih je kar po več skupaj, ki stikajo glave in uživajo v brezdelju, medtem pa so drugi res preobremenjeni z delom. Res je, da so delovna mesta, kjer človek le stoji in opazuje, vendar naj potem vsaj to opazovanje izvršuje po predpisu, pač tako kot je treba. Ne bom posebej našteval še vse tiste, ki se gredo slepe miši in zaljubljence, čeprav so tudi takšni. Ob prehodu na skrajašni delovni teden bodo takšne in podobne nepravilnosti morale prenehati, če ne bo šlo drugače, pa bo prizadete treba kaznovati.

Na žalost imamo v podjetju več takih ljudi, ki vidijo samo napake in slabosti drugih, svojih pa ne vidijo in ne priznavajo. Nekako v kri jim je prišlo tudi tožarjenje in blatenje drugih, pridnih. Svetoval bi jim, naj pometejo predvsem pred svojim pragom, drugače pa naj sodelavcu raje svetujejo, če mislijo, da ne dela prav. Tisti, ki toži druge, pač ni kaj prida človek! Napake pa tako imamo vsi in jih tudi delamo vsi.

Mislim, da bo dovolj. Pa še prihodnjič kaj!

L. č.

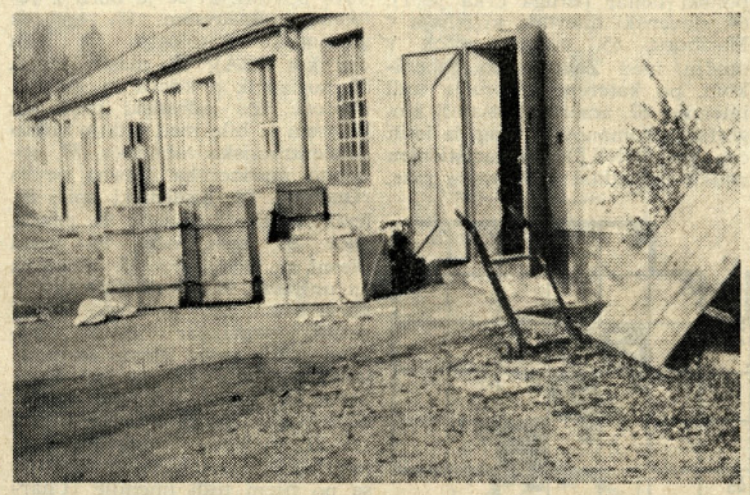

Pred tkalnico. Res lepo, kaj?

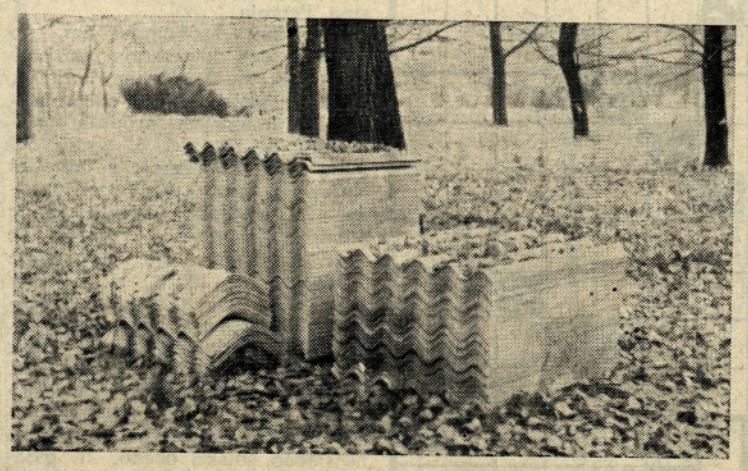

Mar je takole prav?

Kadar kupujemo fotoaparat, kamero..

Predno se odločite za nakup aparata ali snemalne kamere bo prav, če malo pomislite, kaj želite, da boste s pridom tudi lahko uporabljali. Zakaj kupiti drag aparat, če za vaše potrebe in namene odgovarja že ceneni. S preostalimi sredstvi si raje kupite razne pripomočke, ki vam bodo delo olajšali in hkrati omogočili še kvalitetne zahtevke.

O nakupu teh reči smo sicer že pisali v prejšnjih številkah, vendar le najvažnejše, v današnjem članku pa bodo zajete tudi razne podrobnosti, ki so, posebno za amaterja, zelo važne.

FOTOAPARAT

Kot rečeno moramo pred nakupom vedeti, v kakšne namene ga bomo uporabljali. Če gre zgolj za slikanje navadnih objektov (narave, ljudi), potem nam zadostuje že aparat brez svetlomera in daljinomera, ki stane od 20 pa do 38 tisoč dinarjev. Če mislimo slikati tudi razne športne dogodke in objekte v zaprtih prostorih, potem bomo kupili aparat z daljinomerom in tak, ki ima vsaj 1/500 ali pa zrcalno kamero, ki dela bolj precizno in tudi hitreje. Kolikor mislimo uporabljati tudi širokokotni objektiv in teleobjektiv, bomo pač kupili aparat, ki ima izmenljivo optiko. Razumljivo je, da so takšni aparati dražji (skupno z dodatnimi objektivi stane na primer PRAKTIKA 150 tisoč dinarjev, EXAKTA pa celo 270 tisoč dinarjev).

Poudaril bi, da je za slikanje z barvnim filmom dober vsak aparat. Napačno je mišljenje, da so za takšno slikanje le dražji aparati. Je pa seveda razumljivo, da nam zrcalna kamera (aparat) z izmenljivo optiko omogoča tudi slikanje iz razdalje 15 cm, kar potrebujemo, če hočemo slikati posebno majhne živalice ali rastline. V takem primeru vstavimo posebne dodatne dele med objektiv in ohišje aparata, kar nam spremeni goriščno razdaljo in omogoča slikanje iz željene oddaljenosti. Omenjeni nastavki niso dragi!

Ko smo ugotovili, kakšen aparat bomo kupili, potem bo prav, če pri nakupu pazimo na naslednje:

— kakšen način vlaganja filma ima dotični aparat,

— kakšen sistem ima za pomikanje filma,

— kakšno optiko ima.

Način vlaganja je različen. Najboljši je tisti, kjer se zadnja stena ohišja sname ali odpre. Mnogo zahtevnejši je način vlaganja pri Laica aparatih in pri sovjetskem aparatu ZORKY — 3.

Transport filma je sicer manj pomemben, vendar je za hitro slikanje bolj pripraven način z ročico kot z navijanjem gumba.

Pri optiki je treba paziti na to, da je modro obarvana, ker je to za barvne posnetke dokaj važno. Najboljša je optika TESSAR, slabša pa TRIOPLAN. Japonska optika je odlična, če slikamo črno-bele posnetke, za barvno pa morate imeti posebno rumenico. Tudi sovjetska optika je dobra, vendar le za slike v naravi, medtem ko portrete riše preostro.

PRI NAKUPU MORATE APARAT DOBRO PREGLEDATI!

Predvsem preizkusite, če vam delajo vse zaslonke in vsi časi. To naredite tako, da aparat odprete, nakar nastavite posamezne zaslonke in pri vsaki sprožite. Isti postopek velja za čase: vsakega posebej nastavite in uporabite! Preizkusite tudi transporter. Če ima aparat priključek za umetno luč, potem preizkusite tudi ta priključek (v prodajalni naj vam posodijo bliskovno luč — Flesh). NE POZABITE ZAHTEVATI TUDI PROSPEKT!

Če kupujete aparat, potem kupite še krpo za čiščenje ohišja in notranjosti aparata in čopič za čiščenje lečja. Tudi razne rumenice ne bodo odveč, čeprav je možno dobro slikati tudi brez rumenic.

Že večkrat sem omenil, da je svetlomer potreben predvsem za barvne posnetke in za pravilen občutek pri snemanju s snemalno kamero, ki nima vgrajenega svetlomera. Zelo dobrodošel je svetlomer tudi pri slikanju v zaprtih in temnih prostorih, kjer občutek za pravilno osvetlitev običajno odpove.

SNEMALNE KAMERE

Isto kot za fotoaparat velja tudi za kamero in za projektor. Tudi snemalno kamero je treba preizkusiti na vse brzine, pregledati je treba tudi, če je v redu transport filma, če pravilno kaže vgrajeni svetlomer itd. Projektor preizkusite v prodajalni, kjer naj vam posodijo 8 mm film (lahko ga prinesete s seboj!). Pri projektorju gre predvsem za luč, ki mora biti dovolj močna, da vam normalno posnet film dovolj jasno projicira na kakih 4 metre oddaljeno platno. Ne kupujte projektorjev, ki imajo pogonska kolesa iz mase! Pametno je, če si kupite še rezervno žarnico, ker kaj rade pregorijo.

DIA PROJEKTOR

Morda ne bo odveč, če omenim tudi te projektorje. Že beseda sama pove, da s tem projektorjem projiciramo diapozitive. Diapozitivi so posnetki, ki jih napravimo na tak film, ki je po razvitju že pozitiven, se pravi, da je posnetek na njem tak, kot smo ga slikali. Navadni posnetki na filmu, ki omogoča izdelavo slik, so namreč negativni! Diapozitivi so lahko črno-beli in barvasti. Tak dia-film nato razrežemo na posamezne sličice, ki jih vstavimo v okvirčke, le-te pa v projektor in že dobimo poljubno velike slike na platnu.

Tovrstni projektorji so zelo različni. Domača industrija izdeluje trenutno projektorje za posamično vlaganje diapozitiva ali največ za dva hkrati. Inozemski pa so polavtomatski in avtomatski in imajo poseben saržer, v katerega namestimo lahko 30 posnetkov in tudi več. Te posnetke potem ročno potiskamo naprej, lahko pa tudi s pomočjo posebne avtomatske priprave. Zadnji imajo vgrajen ventilator, da se ne bi preveč segreli, kar bi škodovalo diapozitivom. Za hišno predvajanje zadostuje navadni projektor, kolikor nimamo namena projicirati več kot sto slik v kratkem času; to pa se verjetno zgodi le redkokdaj.

P. G.

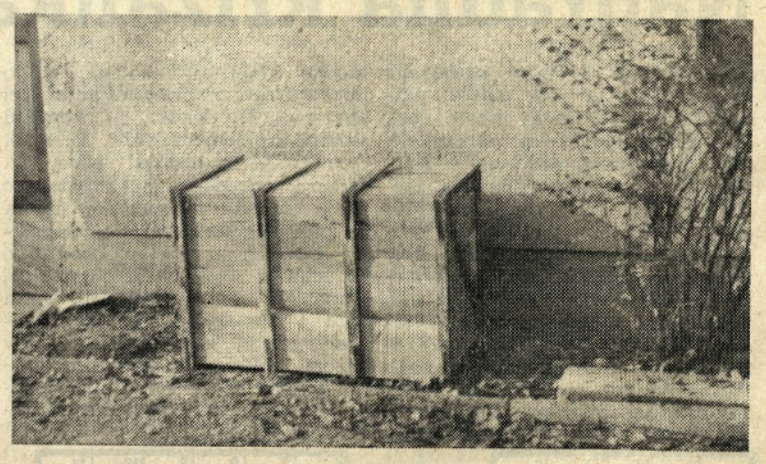

To je pa tisti zabojček

Novoletna darila

(dalje s 6. strani)

ke tistega, kateremu bi se radi zahvalili. Kupimo pač primerno igračko, dodamo še cvetje in vse izročimo z res iskrenimi čestitkami in zahvalo. Medicinski sestri ali bolničarki lahko podarimo: parfem, kolonjsko vodo, kozmetično kolekcijo, lepo ruto ali pa enega od številnih predmetov, ki jih dobimo v posebnih trgovinah. Nekoga bo razveselila umetno izrezljana posodica iz Makedonije, ki ji dodamo še prtiček, drugega Gorenjka v narodni noši, gramofonska plošča ali kaj drugega. Skušajmo v priložnostnem pogovoru ugotoviti, kaj dotičnega veseli, pa ga razveselimo. Pa še nekaj! Pri teh darilih ne smemo skopariti! Med take obdarovance spadajo tudi prostovoljni pomočniki pri bolezni v hiši, pri inštruiranju otrok, kadar zidamo, če se selimo ali podobno. Sosed nam je rad priskočil na pomoč in novoletni prazniki so primeren čas, da jim z majhno pozornostjo pokažemo, da cenimo to njegovo prijaznost.

No, srečno smo izbrali, nakupili in darila bomo izročili na obisku ali pa jih bomo skrivaj potisnili pod novoletno jelko. Pri tem ne pozabimo na obliko. To je zelo važno! Kupimo lep okrasni papir, če tega ni, pa takozvani beli svileni papir, okrasno vrvico, zeleno vejico (ali kaj primernega) in lepo vse zavijemo. Ceno na darilu vedno odstranimo. Nedopustljivo je, darovati darilo, ki je označeno s ceno. Nato predmet lepo zavijemo, prevežemo z vrvico, okrasimo s cvetjem ali zelenjem. Nekateri ljudje narede to res lepo in mojstrsko. Najpreprostejše darilo je lepo, če je primerno zavito.

Darilo končno oddamo z nekaj iskrenimi besedami. Obdarovanec pa naj ne govoriči, temveč naj se lepo zahvali. Darilo naj takoj po prejemu odvije in pogleda! Ne kažite pretirano in sladkobno veselje, pa tudi ne razočaranje. Ponavadi darila, ki nam niso všeč, kasneje brez vednosti darovanca zamenjamo ali kako drugače uporabimo.

Želim vam mnogo veselja pri izbiranju daril za vaše drage!

MaH